

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITJA

Leto XVIII.

Litija, november 1977

VSEBINA:

— Zadovoljevanje družbenih potreb	str. 2, 3
— Sprejem statuta in samoupravnega sporazuma	str. 3
— Tričetrletni obračun, Kako bomo delili OD	str. 4
— Volilna konferenca OOK PL	str. 5, 6, 7
— Dobro obveščanje — pogoj za samoupravljanje	str. 8
— Problematika zaposlovanja novih delavcev, Zaposlovanje invalidov	str. 9
— Varstvo pri delu	str. 10
— Krvodajalska akcija	str. 11
— Srednjeročni program gradnje stanovanj, Varujmo vid	str. 12
— Pljučni rak	str. 13
— Kadrovske vesti	str. 14
— Trimske akcije v Litiji	str. 15
— Nagradna križanka	str. 16

Številka 11

POZDRAVLJENA REPUBLIKA!

Pozdravljamo te, republika, za tvoj 34. rojstni dan! Letos ga proslavljamo v znamenju 40. obletnice ustanovitve KPS in Titovih jubilejev ob uresničevanju Zakona o združenem delu, in so zato naše čestitke še bolj goreče, in naše zaobljube še trdnejše.

V zadnjih 365 dneh si postala leto dni starejša in večja. Zrasla si za stotine priznanj naši notranji in zunanji politiki, za tisoče novih šol, vrtcev in drugih kulturnih ustanov, za nove železniške proge, mostove, hidrocentrale in ceste, za tone premoga in jekla, za nove delovne zmage.

Ponosni stojimo danes pred teboj vsi — cicibani, pionirji, mladinci, delavci in kmetje. Svoje delo smo pošteno opravili, nismo se izneverili idealom legendarnega Jajca. Hrabro smo stopali naprej, korak za korakom.

Ko bodo 29. novembra zavihrale zastave v pozdrav tvojemu rojstnemu dnevu, se bo vsak državljan zavedal, da smo danes še močnejši, še solidarnější, in da nosimo usodo v svojih rokah.

Zato, pozdravljena republika!

Na grbu SFRJ je vtisnjen datum 29. 11. 1943. Pred 34 leti, v noči med 29. in 30. novembrom, je bilo v Jajcu drugo zasedanje AVNOJ-a. Povabljenih je bilo 269 odposlancev, prišlo pa jih je okoli 142. Takrat je naša NOV zabeležila že dosti odločilnih političnih in vojaških zmag. Z močjo nove ustanovljene vlade so morali računati tudi okupatorji in zavezniki.

Ko so se jeseni delegati prebijali do mesta Jajca, je bilo naše ljudstvo že pripravljeno spre-

jeti novo družbeno ureditev.

Na drugem zasedanju AVNOJ-a so bile sprejete važne zgodovinske odločitve, in z njimi položeni temelji nove federativne Jugoslavije.

Avnoj je postal vrhovno zakonodajno in izvršilno predstavniško telo Jugoslavije. Pod vodstvom tov. Tita so delegati enoglasno sklenili, da bo naša Jugoslavija zgrajena kot demokratična, federativna država enakopravnih narodov Slovenije, Hrvaške, Srbije, Bosne in Hercegovine,

Makedonije in Črne gore.

Sklepi tega zgodovinskega zasedanja predstavljajo ustavni akt konstituiranja nove države — demokratične federativne Jugoslavije.

Izvršilni organ Avnoja, prve vlade nove Jugoslavije, je bil Komite narodne osvoboditve Jugoslavije (KNOJ).

Že naslednje leto so bili sklepi 2. zasedanja Avnoja priznani tudi v svetu, zunaj naših meja.

Ob 2. obletnici zgodovinskega zasedanja v Jajcu je ustavodajna skup-

B. Jakac — Portret maršala Tita — Jajce 1. 12. 1943

ščina, v imenu vseh narodov, izdala deklaracijo o proglasitvi republike, z imenom Federativna ljudska republika Jugoslavija (FLRJ).

Aprila — leta 1963, ko smo sprejeli novo ustavo, pa je naša republika dobila naziv — socialistična federativna republika Jugoslavija. (SFRJ)

**Vsem bralcem glasila Litijski predilec
čestitamo za praznik republike
in želimo obilo delovnih uspehov!**

Uredniški odbor

Zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb

SAMOUPRAVNI SPORAZUMI IN DRUŽBENI DOGOVORI

Zap. št.	Samoupravni sporazum ali družbeni dogovor	Datum podpisa	Podpisan da - ne za leto	Osnova za obračun obveznosti	Stopnja	Znesek 1978 - ocena
A.	SAMOUPRAVNI SPORAZUM O TEMELJIH PLANOV SIS S PODROČJA DRUŽB. DEJAV.					
1.	Izobraževalna skupnost Litija	14.6.76	da 1976-1980	BOD	6,73	6.491.085
2.	Skupnost otroškega varstva Litija	14.6.76	da 1976-1980	BOD	0,98	945.210
3.	Skupnost socialnega skrbstva Litija	14.6.76	da 1976-1980	BOD	1,97	1.900.065
4.	Telesnokulturna skupnost Litija	14.6.76	da 1976-1980	BOD	0,31	298.995
5.	Kulturna skupnost Litija	14.6.76	da 1976-1980	BOD	0,53	511.185
				BOD	1,94	1.871.130
6.	Zdravstvena skupnost Ljubljana	14.6.76	da 1976-1980	BOD	7,32	7.060.140
					0,80	771.600
7.	Skupnost pokoj. invalid.zavar. Ljubljana	14.6.76	da 1976-1980	BOD	12,00	11.574.000
8.	Zveza skupnosti otroškega varstva Lj.	14.6.76	da 1976-1980	BOD	2,21	2.131.545
9.	Skupnost za zaposlovanje Ljubljana		da 1976-1980	BOD	0,21	202.545
10.	Izobraževalna skupnost SRS		da 1976-1980	pris.p.osn.	10,60	6.513.000
11.	Raziskovalna skupnost SRS		da 1976-1980	" "	2,96	1.855.000
12.	Skupnost starostnega zavar. kmetov SRS		da 1976-1980	" "	0,73	458.000
7a.	Skup. pokoj.invalid.zavar.Ljubljana			posl.sklad	1,27	1.810.000
						44.393.500
B.	SS O TEMELJIH SIS S PODROČJA GOSPOD.					
13.	Samoupravni sporazum o financiranju programa razvoja PTT prometa	20.7.77	da 1976-1980	pret.leta tel.impulzi	43,52	70.000
14.	Samoupravni sporazum o temeljih plana SPO Elektro Ljubljana	27.5.77	da 1976-1980	Od.invest.vl. davč. osn. faktur.vred. (ost.odjem.)	7,2 5,25 36,0	6.869.994 2.676.000 3.240.000 -
15.	SSo zagotovitvi sredstev za izvedbo srednjeročnega programa razvoja vodnega gospodarstva na območju vodne skupnosti Ljubljana - Sava					
	- za izkoriščeno in uporabljeno vodo		da 1976-1980	m ³	0,725	78.187
	- za onesnaženo vodo		da 1976-1980	m ³	24,00	107.112
	- vodni prispevek		da 1976-1980	davč. osn.	1,0 %	509.750
16.	SS za regionalne ceste SRS			" "	4,0 %	2.039.000
17.	SS o združevanju sredstev v letih '76-80 za pokrivanje dela stroškov infrastruk. ŽTP Ljubljana	12.11.76	da 1976-1980	davč. osn.	5,0 %	2.709.250
18.	SS o temeljih samoupravnega plana razv. luških zmogljivosti za leto 1976-1980	11.8.76	da 1976-1980	" "	0,5 %	254.880
19.	SS o temeljih samoupravnega plana razv. želez. zmogljivosti za obdobje 1976-80	11.8.76	da 1976-1980	" "	3,2 %	1.631.232
						20.185.405
C.	DRUŽBENI DOGOVORI ZA FINANCIRANJE PLANSKIH NALOG NA PODROČJU DD					1978
1.	SS o štipendiranju učencev in študentov	5.11.76	da 1976-1980	BOD	0,5 %	482.250
2.	SS o združevanju sredstev za vzdrž. in obnavljanje komunalnih objektov in naprav skupne porabe v občini Litija	1.7.77	da 1977-1980	BOD-17 dalje	1,30 %	1.244.137
3.	SS o združevanju sredstev za financiranje nalog LO	29.8.77	da 1977-1980	BOD-17 dalje	0,53 %	507.225
3a.	Nadomestilo OD za Narod. zaščito		80 din za zaposl.			94.880
4.	SS o financiranju nalog krajevnih skupnosti v občini Litija za l. 76-80	14.6.76	da 1976-1980	na zaposl. 300 din	500 din	593.000
5.	SS o združevanju sredstev za pospeševanje gospodarstva v obč. Litija	25.10.76	da 1975-1980	pos.izrač. BOD d.znes.		625.188
6.	SS o združevanju sredstev za prosp. kmetijstva v občini Litija			BOD d.znes.		98.000
7.	SS o financiranju SIS varstva pred požari za območje občine Litija za obdobje 1976-1980	27.12.76	da 1976-1980	BOD d.znes.	0,25 %	239.257
8.	Sofinanciranje gradnje zdravstven. doma	5.11.76	da 1977-1980	BOD d.znes.	0,84	803.908
9.	Sofinanciranje centra usmerjenega izobraževanja	5.11.76	da 1977	BOD d.znes.	-	-
10.	Sofinanciranje adaptiranja dvorane na Stavbah			BOD d.znes.	0,84 %	803.908

D. SS V OKVIRU STANOVANJSKEGA PRISPEVKA

11.	SS za gradnjo dijaških in štud. domov	20.10.76	da 1976-1980	BOD	0,345 %	332.752
12.	SS o najnižjem odstotku združevanja sredstev za potrebe razširjene re-produkcije in družbene pomoči v stan-ov. gospodarstvu v občini Litija	20.10.76	da 1976-1980	BOD stan.p.	1,979 %	1.908.745
13.	SS o združevanju sredstev za krediti-ranje stanovanjske graditve v občini Litija	20.10.76	da 1976-1980	BOD stan.p.	1,131 %	1.090.849
14.	SS za financiranje izgradnje omrežja komunalnih objektov in naprav primar-nega in sekundarnega pomena v stano-vanjskih soseskah	1978		BOD stan.p.	1 %	964.500
						9.788.599

E. PO ZAKONU, ODLOKIH IN POGODBAH

15.	Davek iz dohodka za republiko	prisp. osn.	7	3.568.000
16.	Članarine za zbornico	doh.pret.1.		382.000
17.	Del dohodka za solidarnost	DO	0,3	153.000
18.	Del dohodka za Posočje	OD	1 %	
19.	Del dohodka za mestno zemljišče	m ²		550.000
20.	SIS za ekonomske odnose s tujino	uvoz	0,12 %	180.000
21.	Del čistega dohodka za PS za posojilo federaciji	PS	3 %	4.000.000
22.	Občinske skupne rezerve	ost.doh.za	4 %	1.881.145
23.	Republiške skupne rezerve	sklade manj	3 %	1.410.855
		družb.sluzbe		
				12.125.000
				86.492.504

Načela Zakona o združenem delu nam narekujejo skrb in dolžnost, ne več samo za zadovoljevanje lastnih potreb in širjenja materialne osnove delovne organizacije, temveč tudi za zagotavljanje pogojev dela za razvoj širše družbene skupnosti in neposrednega okolja v katerem živimo. Svobodna menjava dela je in bo čedalje bolj prisotna, mi se pa bomo odločili, kako in za kaj se bomo dogovarjali.

Viri financiranja potreb družbenih dejavnosti so v delovnih organizacijah različni: iz dohodka, čistega dohodka osebnih dohodkov, pa tudi dodatno organiziranega dela. Nekateri viri so že zakonsko opredeljeni, o drugih pa se sproti dogovarjamo. Večkrat pri tem opazimo, da se dosti lažje odločamo o obveznostih iz dohodka in tem težje o tistih, ki so bližje našega žepa. Po eni strani je razumljivo, saj smo na začetku novih načinov dogovarjanj o svobodni menjavi dela.

Večina sporazumov in dogovorov je sprejetih plansko, za srednjeročno obdobje s predpostavko, da se ob povišanju cen vsako leto ponovno ovrednotijo. Zato je treba pred sprejemanjem letnega finančnega plana delavce pravočasno seznaniti o višini obveznosti,

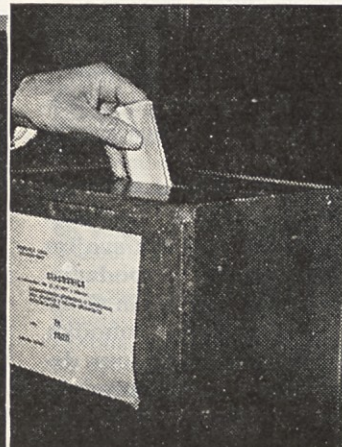
razpravljati o programih družbenih služb, in jih sočasno sprejeti enkrat na leto. Še posebno se je treba ob takšnih prilikah določeno opredeliti za način izpolnitve tistih obveznosti, za katere predvidevajo sporazumi več možnih rešitev.

V preteklem obdobju so prihajali samoupravni sporazumi in družbeni dogovori v delovne organizacije nepredvideno, sredi leta, brez ali s preobširno zastavljenimi programi. Bili smo takorekoč postavljeni pred dejstvo, brez možnosti vpliva na program.

Za letošnje leto bomo o obveznostih po sprejetih družbenih dogovorih in samoupravnih sporazumih odločali skupaj s sprejetjem plana, na osnovi predhodne obravnave, o realizaciji pa dokončno ob sprejetju zaključnega računa. Ob tej priliki bomo seznanjeni z vrsto in višino posameznih obveznosti, ter z viri kritja. Tako bo lahko sprejeti finančni plan uresničevan brez večjih sprememb vsaj v tem pogledu. Priložena tabela je približna ocena obveznosti, dokončno pa se bomo o njih odločili ob sprejetju zaključnega računa, ko bo razvidno s kakšnimi sredstvi bomo razpolagali.

A. K.

Sprejem statuta in samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v naši delovni organizaciji

Po daljši razpravi v družbenopolitičnih organizacijah, na DS in na zborih delavcev je DS razpisal referendum za 21. 10. 1977.

Na referendumu so se člani delovne organizacije odločali za sprejem statuta in sklenitev samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev. Glasovanje je bilo dobro pripravljeno in je potekalo na treh voliščih. Udeležba in izid glasovanja sta bili naslednji:

Za statut: Skupno število volilcev 1190 — skupno je glasovalo 1080 ali 90,76 %, od tega **ZA** 914 ali 84,35 %, od tega **PROTI** 104 ali 9,62 %, neveljavnih glasovnic — 65

Za samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev:

skupno število volilcev — 1190, skupno glasovalo 1080 ali 90,76 %, od tega **ZA** 899 ali 83,24 %, od tega **PROTI** 114 ali 10,55 %, neveljavnih glasovnic — 67

Že pogled na izid glasovanja nam pove, da smo sprejeli samoupravne akte z veliko večino. Za samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev pa je bilo potrebno, da vsak posameznik podpiše izjavo, da se strinja z določili v tem sporazumu. Te izjave so skoraj v celoti že podpisane.

Tričetrletni obračun

Obračun za devet mesecev letošnjega leta kaže, da so bili narejeni pozitivni premiki pri povečanju proizvodnje, večji produktivnosti in finančni uspešnosti poslovanja.

Dosežena proizvodnja (v tonah)

	IX-76	IX-77	Indeks
Kardirana bombažna preja	2.243	2.503	112
Česana bombažna preja	387	293	76
Kardirana stanična preja	309	319	103
Kardirana sintetična preja	1.955	2.034	104
Skupaj	4.894	5.149	105

Iz podatkov je razvidno, da smo povečali celokupno proizvodnjo enojne preje za 5 % s tem, da se je česana preja zmanjšala za 24 %, kar ni v skladu z našim stabilizacijskim programom, v katerem smo dali povečanju česane preje poseben poudarek. Vendar je vzrok v zmanjšanem obsegu proizvodnje česane preje v iztrošenih proizvodnih sredstvih, s katerimi smo dosegali slabo kvaliteto preje, katere nismo mogli plasirati na naše tržišče. Z novimi stroji, ki jih bomo pričeli montirati že v letošnjem letu, pa bo podana objektivna možnost za povečanje te vrste proizvodnje. V proizvodnji enojne preje je pozitivno tudi povečanje sintetične preje za 4 %, čeprav smo imeli težave pri omejitvi uvoza sintetičnih vlaken, manjkalo pa je tudi delovne sile.

Proizvodnja sukane preje se je povečala od 1985 ton na 2054 ton, ali za 3 %, vendar pri nižji poprečni številki.

Proizvodnja previte preje je manjša za 6 %, vendar le evidenčno, saj smo v lanskem letu v sukalnici presukavali pakistansko previto prejo približno 400 ton, ki ima vpliv na zmanjšani indeks v letošnjem letu. Pozitivni premiki so v letošnjem letu narejeni v proizvodnji efektivnih sukanec, saj smo te preje v devetih mesecih izdelali 90 ton.

Produktivnost

Če upoštevamo povečano proizvodnjo enojne preje in sukane preje, vključno z efektivno sukanjo prejo, kjer je število proizvodnih delavcev največje, lahko ugotovimo, da smo z manj kot 1 % povečane delovne sile ob znatno povečanem bolniškem staležu in povečanimi dopusti, dosegli zadovoljiv učinek v tehnični produktivnosti dela, saj ta predstavlja povečano rast za 3 %.

Poslovni uspeh

Povečana rast proizvodnje, povečana produktivnost, racionalno koriščenje osnovnih surovin, ob celotni prodaji dosežene proizvodnje in ugodnem izboru asortimana je imelo vpliv, da je bil tudi poslovni uspeh v devetih mesecih znatno boljši kot v preteklem letu. Na takšen rezultat pa je seveda vplivalo tudi povečanje cen preji v mesecu maju. Če upoštevamo, da je v tekstilni panogi v lanskem letu prišlo do znatnega poslabšanja poslovnega uspeha (isto se je nadaljevalo tudi v letošnjem

letu), potem pomenijo naši poslovni rezultati v devetih mesecih še toliko večji uspeh.

	IX-76	IX-77	Indeks
Doseženi celotni prihodek	306.443	321.099	105
Porabljena sredstva	211.000	204.361	97
Amortizacija	13.641	14.217	104
Dohodek OZD	78.482	100.156	128
Čisti dohodek	66.597	84.897	127
Osební dohodki — realizirani	52.238	59.920	115

Celotni prihodek se je povečal samo za 5 %, predvsem zato, ker smo v lanskem obdobju kupili in previli v previjalnici večje količine pakistanske preje, ki je močno dvignila prihodke in stroške. Znatno pa je porastel dohodek, in tisti del dohodka, ki ostane delovni organizaciji za nadaljnjo delitev. **Dohodek OZD** je večji celo za 28 %.

Ustvarjeni dohodek 100.156.000 dinarjev ni majhen, vendar ga moramo na osnovi podpisanih družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov nameniti raznim interesnim skupnostim in za druge namene. Prispevki, ki jih dajemo iz dohodka, znašajo 15.259.000 din, ter so večji v odnosu na lansko obdobje za 28 %. Na splošno lahko ugotavljamo, da so zahteve interesnih skupnosti vsako leto večje, kljub temu, da se večajo tudi osnove. V letošnjem letu zopet pokrivalo izgubo železniškega gospodarstva. V ta namen prispevamo 1.970.000 dinarjev sredstev dohodka. **Čisti dohodek** je večji tudi za 28 %. Največ sredstev čistega dohodka smo namenili za osebne dohodke, ki so v masi

večji za 15 %. Torej so rasli počasneje, kot dohodek in čisti dohodek. Čisti dohodek, ki ostane delovni organizaciji za jačanje materialne osnove pa je skromen, in znaša vsega 2.144.000 din. Večji čisti dohodek, in višja produktivnost sta vplivala, da smo povečali tudi **osebne dohodke**. Mesečni osebni dohodek se je povečal od 3.512 din na 4.131

dinarjev, ali za 18 %, vendar še vedno močno zaostajamo Kljub temu, da so osebni dohodki večji za 18 %, nismo prekoračili meje, ki jo določa panožni sporazum.

Kljub temu, da smo dosegli viden napredek, pa še vedno zaostajamo pri finančnih postavkah za planom. Zaostanek ni velik, in se giblje v mejah 4 %. Računamo pa, da bo tudi ta zaostanek do konca leta nadoknaden.

V bodoče bodo odločali zbori

Na osnovi sprejetega statuta in zakonskih določil, bomo v bodoče na zboru ob izteku vsakega tromesečja ocenjevali rezultate svojega dela in poslovanja delovne organizacije.

KAZALCI REZULTATOV POSLOVANJA OZD PREDILNICE LITIJA za 9-mesečno obdobje

Opis kazalcev in elementov	IX-76	IX-77 plan	30. 9. 77
1. Dohodek na delavca	74.163	95.171	91.455
2. Dohodek v primerjavi s povpreč. uporab. sredstvi	0.48	0.40	0.39
3. Čisti dohodek na delavca	60.379	79.469	75.733
4. Akumulacija v primerjavi z dohodkom	7 %	15 %	13 %
5. Akumulacija v primerjavi s čistim dohodkom	8 %	18 %	16 %
6. Akumulacija v primerjavi s povpreč. uporab. sredstvi	3 %	6 %	5 %
7. Osební dohodek in sredstva za skup. porabo na delavca	55.517	65.482	63.433
8. Čisti osebni dohodek na delavca (mesečno)	3.703	4.321	4.388

Kako bomo delili osebne dohodke po novem

Bliža se prvi januar. S tem dnem moramo, v skladu z zakonom o združenem delu, preiti na delitev osebnega dohodka po delu in delovnem prispevku vsakega posameznika.

Ko govorimo o osebnih dohodkih, običajno mislimo na njihovo delitev, manj pa, kako bomo sredstva za osebne dohodke ustvarili: zakon o združenem delu točno določa, da je osebni dohodek delavca odvisen od njegovega dela in prispevka tega dela k dohodku. Torej, samo delo, brez ustreznega dohodka, še ne pomeni pravice pridobitve osebnega dohodka — razen v višini zajamčenega osebnega dohodka.

Samoupravni splošni akt o delitvi sredstev za osebne dohodke mora zagotoviti take osnove in merila, da je mogoče ugotoviti, in na tak način izmeriti, kolikšen je delež posameznega delavca v skupnih sredstvih za osebne dohodke. Pravilno izbrane osnove in merila morajo vzpodbujati delavca k razvijanju delovnih sposobnosti in znanju, izboljšanju organizacije dela, uporabi znanstvenih, tehničnih in tehnoloških dosežkov, materialnem izkoriščanju proizvodnih in delovnih zmogljivosti, razvijanju pobud za delo, čim popolnejšemu izrabljanju delovnega časa, vestnemu izpolnjevanju delovnih obveznosti, in na tej podlagi k povečanju produktivnosti dela.

Osební dohodek delavca se določa tako, da ustreza rezultatom njegovega dela in njegovega osebnemu prispevku, ki ga je dal s svojim živim delom in z upravljanjem in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi kot svojim in družbenim minulim delom k povečanju dohodka temeljne organizacije, v skladu z načelom delitve po delu in v sorazmerju z rastjo produktivnosti svojega dela in dela delavcev v drugih

temeljnih organizacijah, s katerimi je združil delo in sredstva ter celotnega družbenega dela. (čl. 126, 1. odstavek, zakon o združenem delu).

Komisija in strokovne službe v naši delovni organizaciji, ki pripravljajo osnutek samoupravnega splošnega akta o delitvi osebnih dohodkov imajo zahtevno in odgovorno delo. Naš sedanji sistem delitve osebnih dohodkov ima sicer elemente delitve po delu — vendar so še vedno nekateri delavci na posameznih delovnih mestih nagrajeni po času, ki ga prebijejo na delovnem mestu, ne glede na to, koliko dela so opravili. Enako smo udeleženi pri vrednosti točke, ki je skupna za celotno organizacijo — v neposredni proizvodnji, v administraciji in v ostalih službah. Ta sistem ne deluje za vse enako spodbudno. Na primer: normirano in nenormirano delo.

Pri gradnji novega sistema predvidevamo ugotavljanje sredstev za osebne dohodke po posameznih delovnih enotah, kar bo vzpodbudno delovalo na posameznike.

Pri oblikovanju naših meril delitve sredstev za osebne dohodke morajo ustvarjalno sodelovati vsi zaposleni zlasti pa družbenopolitične organizacije. Vsako takšno sodelovanje je komisiji v veliko pomoč. Kritiziranje, v katerem se zrcali le materialna korist posameznika ali skupine pa lahko samo škoduje in nas pripelje, kljub vztrajnemu delu komisije do zajamčenih osebnih dohodkov, ki jih določa zakon o združenem delu za tiste delovne organizacije, ki ne bodo imele izdelanih meril delitve po delu.

Komisija bo kmalu dokončala osnutek samoupravnega splošnega akta o delitvi osebnih dohodkov. Ko ga bo delavski svet potrdil, bo dan članom kolektiva v obravnavo. Po 15. dneh (zakonski rok) se bomo na zborih delavcev in kasneje na referendumu (tajno glasovanje) odločali o sprejetju novega sistema nagrajevanja.

Poročila bo pripravila strokovna služba. Z osebnim izjavljanjem na zborih, bomo glasovali o začasni delitvi dohodka, prav tako pa bomo ob zaključku poslovnega leta izjavili o dokončni delitvi dohodka, na osnovi predloga delavskega sveta.

Kazalci, s katerimi se izkazujejo rezultati dela in poslovanja, morajo biti predloženi za tiste dosežke, da delavci lahko primerjajo dosežene rezultate v tekočem obdobju, z rezultati, ki so jih dosegli v ustreznih dobi prejšnjih let, ter s cilji in nalogami, določenimi v planu delovne organizacije.

V nadaljevanju navajamo omenjene kazalce s podatki za letošnje devetmesečno obdobje, izkazanimi na posameznega delavca.

Volilna konferenca OOKZ Predilnica Litija

Te dni potekajo številne proslave ob 60. obletnici oktobrske revolucije, zato se mi zdi pomembno, da tudi jaz posvetim svoje uvodne misli tako velikemu dogodku.

Najpomembnejše izročilo rdečega oktobra je v dokazu, da da je marksizem živa sila, ki v stiku z delavskim razredom nenehno raste in mu iz življenja nudi izvirne nove rešitve ter oblike. Oktobrska revolucija je s svojo zmago oznanila novo obdobje človeške zgodovine, sprožila je nagle odločilne spremembe, ki so močno vplivale na svet do današnjih dni. Ne moremo si predstavljati kakšna bi bila podoba sveta brez prve socialistične revolucije. Mnogi, ki niso verjeli, da je zaostala Rusija zrela za socialistično revolucijo, so bili začuden nad razvojem dogodkov. Čudili so se, kako to, da je proletarska revolucija izbrala prav v zaostali Rusiji. Rusija je bila takrat ključna točka v zaostalem svetu ter najšibkejši člen kapitalističnega sistema, ki je prišel v imperialistično obdobje. Na zgodovinsko prizorišče so stopili delavci, obubožane kmečke množice, delovna inteligenca, skratka zatiranci, nosilci volje za boj in upor, s katerim se bo svet spremenil. Leninovi boljševiki so se skupaj z njim lotili preobrazbe, kakršne ne bi upala začeti nobena druga politična sila. Dokazali so, da socialistična revolucija lahko zmaga samo v eni sami, celo nerazviti deželi. To je omogočilo narodom SZ neslutni socialni in ekonomski napredek. Velika večina razvitega sveta pa je dobila spodbudo in moč za boj, da stre jarem kolonializma in se po novih poteh postopoma izkoplje iz gospodarske revščine ter kulturne zaostalosti. Zmaga oktobrske revolucije in revolucij, ki so jim sledile, so v končnih posledicah privedle do vstaje kontinentov, ki jih je zatiral kolonialni režim. Tako je prišlo do revolucij in narodnoosvobodilnih gibanj v verigi kapitalističnega sveta na Kitajskem, v azijskih in afriških deželah, celo v Ameriki. Čeprav se je kapitalistični sistem po 1. svetovni vojni začasno utrdil, se je zaradi uspehov oktobrske revolucije tudi sam moral močno spremeniti. Pred socializmom se namreč ni branil samo s kontrarevolucijo, temveč tudi z ekonomskimi in socialnimi reformami. Delavski razred in druge demokratične sile so to ponekod bolj, drugod manj izkoristile za krepitev svojega položaja. Pomembnosti zmage oktobrske revolucije ne smemo ocenjevati samo s površino sedanjih socialističnih držav in številnih njenih prebivalcev. Socializem je kot splošna smer razvoja in gibanja k prihodnjim in boljšim ciljem zajel ves svet. Če dalje manj ga je možno vzdrževati z državnimi ali celo blokovskimi mejami. Nešteto je dokazov, da socialistične sile osvajajo svet. Socializem kot teorija in praksa prodira vedno v nove dežele. Socialistična zavest čedalje bolj prežema sodobna društva. Boj za socializem dobiva značaj svetovnega procesa, v njem postaja neuvrščenost ena od najpomembnejših sestavin socialističnih sil in razrednega boja mednarodnih razsežnosti. Politika neuvrščenosti je zgodovinskega pomena v boju za bistvene spremembe obstoječih ekonomskih, političnih in drugih mednarodnih odnosov. S tem seveda ne podcenjujemo pomembnega deleža, ki so ga socialistične države po oktobru, in vse do današnjih dni, prispevale za novo podobo sveta. Jugoslovani smo vedno cenili posebej tudi težko breme, ki so ga narodi SZ nosili v našem skupnem boju proti nacizmu in fašizmu v drugi svetovni vojni.

Sprejeli smo ustavo in druge temeljne zakone, s katerimi urejamo sistem socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih in političnih odnosov, ter si prizadevamo, da tak sistem zaživi v realnih družbenih odnosih, kar pa je tudi naša dragocena izkušnja za mednarodno delavsko gibanje, in naša ustvarjalna bogatitev marxizma.

Nikoli ne smemo pozabiti, da se borujemo za družbo višjih možnosti. Danes že lahko rečemo, da kapitalizem ni sposoben zagotavljati skladnega razvoja proizvodjalnih sil in družbenih odnosov, kajti bogastvo enih in revščina drugih se relativno povečuje. Sodobni kapitalizem pretresa ekonomska, družbena in moralna kriza, odgovornost za nadaljnjo usodo človeštva prevzema socializem, ki spreminja njegovo podobo. Komunisti predilnice Litija se bomo še aktivneje vključevali v realizacijo naših načrtanih ciljev z ustavo in zakonom o združenem delu.

Samoupravno dogovarjanje

Samoupravno dogovarjanje v naši delovni organizaciji poteka prek zborov za več izmen, zborov samoupravnih delovnih skupin (katerih imamo 6), in delavskega sveta.

Sprejeli smo več družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov na ravni občine in republike. Vse te sporazume in dogovore smo sprejeli od pristojnih interesnih skupnosti, oziroma občinskih in republiških organov. Obravnavali so se na zborih ali prek delegatov na delavskem svetu. Vsi dogovori, oziroma sporazumi, so bili sprejeti,

in nismo odklonili nobenega.

Pripombe so bile, da včasih ti predlogi dogovorov, oziroma sporazumov, niso posredovani v najboljši obliki, oziroma so težje razumljivi. Tudi roki za obravnavo so dostikrat prekratki, in je treba predloge obravnavati in sprejeti po hitrem postopku.

Samoupravne sporazume, kjer gre za sredstva, oziroma prispevno stopnjo, bi bilo treba pravočasno posredovati delovnim organizacijam, tako da bi lahko vnaprej planirali sredstva za to, ker sicer se sredstva razdelijo, in ni mogoče med letom plana spreminjati.

Samoupravni sporazumi, oziroma ostali splošni akti v delovni organizaciji, pa se sprejemajo po postopku, ki ga predpisuje zakon, to je z referendumom, oziroma še s pismeni izjavami, ter na delavskem svetu s poprejšnjo obravnavo na zborih.

Ocena samoupravnih, gospodarskih in političnih razmer v Predilnici Litija

Zakon o združenem delu je zajel najbolj množično aktivnost v programu zveze komunistov, sindikata, samoupravnih organov in ostalih družbenopolitičnih organizacij v PL.

Takoj po sprejetju zakona smo imenovali 11 člansko komisijo za izvajanje zakona o združenem delu, katera je na prvi seji 23. 3. sprejela program usklajevanja samoupravnih splošnih aktov z ZZZ, meseca maja pa smo program dopolnili in vsebuje sledeče:

- seznanitev vseh zaposlenih z vsebino ZZZ,
- izdelavo analize sedanje organiziranosti in samoupravnih odnosov,
- izdelavo osnutkov samoupravnega sporazuma o združevanju dela in statuta,
- izdelavo temeljnih izhodišč za spremembe in dopolnitve ostalih samoupravnih aktov,
- z določitvijo rokov usklajevanja samoupravnih aktov.

V ta namen so bile imenovane komisije za pripravo osnutkov aktov iz posameznih področij. Komisija za izvajanje zakona o združenem delu je imela v tem obdobju 7 rednih in 3 izredne seje; na izrednih sejah so prisostvovali predstavniki občinske komisije za uresničevanje ZZZ in predstavniki RO ZSS, ter predstavniki medobčinskega komiteja ZKS.

Izdelana je bila analiza samoupravnih odnosov in rešitev v smislu ZZZ, katero so delavci na zborih od 28. 5. do 16. 6. 1977, in nato na seji DS dne 19. 6. 1977, sprejeli. Analiza obravnava predvsem člen 660 ZZZ, kjer je bil sprejet sklep, da ostanemo enovita DO. Komisija, ki je imela nalogo, da pripravi

— osnutek statuta delovne organizacije, in

— osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi dela delavcev, je izdelala oba osnutka, katera smo komunisti obravnavali na zadnjem skupnem sestanku, obravnavale pa so jih tudi ostale DPO, zbori, dne 21. 10. 1977 pa smo se z referendumom izjasnili za sprejem teh dveh aktov.

Posebna komisija dela na osnutku samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodeke in za skupno porabo. Prav tako so v pripravi dela na sistemizaciji. Rok za

Sekretar sveta OOKZ Predilnica Litija, tov. Martin Strašek bere svoje poročilo.

pripravo aktov je bil do konca oktobra, vendar zaradi zahtevnosti dela delo kasni, pričakujemo pa, da bodo kljub temu izdelani v zakonskem roku.

Predvideni roki za sprejem sporazuma in pravilnika o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov so določeni s terminskim planom in sicer:

do 10. novembra izdela strokovna komisija osnutek, katerega obravnavajo družbenopolitične organizacije,

15. novembra ga obravnava delavski svet, in ga da v obravnavo delavcem,

do 1. decembra teče obravnava in dopolnitve,

15. decembra pa bi bil razpisan referendum za sprejem obeh aktov.

Komunisti PL se moramo aktivno vključiti v razpravo, in zagotoviti njeno kvaliteto.

Ocena izvajanja stabilizacijskega programa

Izvajanje stabilizacijskega programa, ki je prisotno že dalj časa v naših prizadevanjih za doseganje boljših proizvodnih in dohodkovnih rezultatov, se kaže v uspešnem poslovanju v devetih mesecih letošnjega leta.

Pozitivni premiki so bili narejeni v povečanju proizvodnje, večji produktivnosti in finančni uspešnosti poslovanja. To tudi dokazujejo sledeči podatki:

I. Dosežena proizvodnja: v tonah	IX-76	IX-77	Indeks
Kardirana bombažna preja	2.243	2.503	112
Česana bombažna preja	387	293	76
Kardirana stanična preja	309	319	103
Kardirana sintetična preja	1.955	2.034	104
Skupaj	4.894	5.149	105

(Nadaljevanje na 6. strani)

Udeleženci na konferenci

Volilna konferenca

(Nadaljevanje s 5. strani)

Iz podatkov je razvidno, da smo povečali celokupno proizvodnjo enojne preje za 5 odst. s tem, da se je proizvodnja česane preje zmanjšala za 24 %, kar ni v skladu z našim stabilizacijskim programom, v katerem smo dali povečanju česane preje poseben poudarek. Vendar je vzrok v zmanjšanem obsegu proizvodnje česane preje v iztrošenih proizvodnih sredstvih, s katerimi smo dosegali slabo kvaliteto preje, katere nismo mogli plasirati na naše tržišče. Z novimi stroji, ki jih bomo pričeli montirati že v letošnjem letu, pa bo podana objektivna možnost za povečanje te vrste proizvodnje. V proizvodnji enojne preje je pozitivno tudi povečanje sintetične preje za 4 %, čeprav smo imeli težave pri omejitvi uvoza sintetičnih vlaken, kakor tudi zaradi pomanjkanja delovne sile.

Proizvodnj sukane preje se je povečala od 1985 ton na 2054 ton ali za 3 %, vendar pri nižji povprečni številki.

Proizvodnja previte preje pa je manjša za 6 %, vendar le evidenčno, saj smo v lanskem letu v sukalnici presukavali pakistansko previto prejo cca 400 ton, ki ima vpliv na zmanjšani indeks v letošnjem letu. Pozitivni premiki so v letošnjem letu narajeni v proizvodnji učinkovitih sukanecv, saj smo te preje v devetih mesecih izdelali 90 ton.

Produktivnost

Če upoštevamo povečano proizvodnjo enojne preje in sukane preje, vključno z učinkovito sukanjo preje, kjer je število proizvodnih delavcev največje, lahko ugotovimo, da smo z manj kot 1 % povečane delovne sile ob znatno povečanem bolniškem staležu in povečanimi dopusti, dosegli zadovoljiv učinek v tehnični produktivnosti dela, saj to predstavlja povečano rast za 5 do 6 %.

Poslovni uspeh

Povečana rast proizvodnje, povečana produktivnost, racionalno koriščenje osnovnih surovin, ob celotni prodaji dosežene proizvodnje in ugodnem izboru asortimana, je imelo vpliv, da je bil tudi poslovni uspeh v devetih mesecih znatno boljši kot v preteklem letu. Na takšen rezultat pa je seveda vplivalo tudi povečanje cen preji v mesecu maju. Če upoštevamo, da je v tekstilni panogi v lanskem letu prišlo do znatnega poslabšanja poslovnega uspeha, isto se je nadaljevalo tudi v letošnjem letu, potem pomenijo naši poslovni rezultati še toliko večji uspeh.

Iz podatkov se vidi, da je v znatnem porastu dohodek in čisti dohodek za 28 % in 27 %, vendar glede na neugodno družbeno delitev in obveznosti do samoupravnih sporazumov, je podjetju ostalo za razširjeno reprodukcijo le 2.144.992 din.

Glede na tako uspešno poslovanje v devetih mesecih so tudi čisti osebni dohodki porasli od 3.703 din na 4.388 din v poprečju na delavca mesečno, kar predstavlja povečanje za 18 %.

K učvrstitvi stabilizacije, večje socialne varnosti delavcev, varnejši in trajnejši perspektivi, pa je poleg omejenih rezultatov, ki so bili prikazani, bilo doseženo še:

1. znatno povečanje likvidnosti denarnih sredstev,
2. zmanjšanje zalog surovin in ostalega materiala,
3. zmanjšani reklamacijski zahtevki,
4. ugodni nakupi surovin,
5. zmanjšana sredstva za obresti,
6. pristop k uresničevanju investicijskega programa z večjim deležem lastnih finančnih sredstev.
7. dobra realizacija deviznih sredstev v sistemu vezave itd.

Ocena izvajanja stabilizacijskega programa in učinki so vsekakor zadovoljivi, čeprav bi bilo lahko še boljši, če bi se vsi delavci z večjo zavzetostjo in odgovornostjo lotili svojega dela. Zato se akcija za stabilizacijo mora nadaljevati kot pomembna naloga vseh za še boljše gospodarjenje in odpravljanje pomanjkljivosti, s katerimi se srečujemo v vsakodnevni praksi. Predvsem je treba opozoriti na tiste stvari, ki jih še nismo v celoti rešili, kot so:

1. še boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti in zmanjšanje zastojev,
2. še nadalje usmeriti proizvodnjo v takšen asortiman, ki je dohodkovno zanimivejši,
3. zmanjšanje stroškov v celotnem obsegu poslovanja, tako v proizvodnji kot ostalih službah,
4. večjo učinkovitost dela ostalih služb, ki lahko vplivajo na povečanje proizvodnje ali ekonomičnejšega poslovanja (priprave dela, norme, obremenitve, izobraževanje ob delu, sistem nagradovanja, vzdrževanje osnovnih sredstev, rešitve kadrovskih problemov itd.),
5. učvrstitve discipline — še vedno so pojavi samovolje in neodgovornega ponašanja pri delu,
6. zmanjšanje bolniškega staleža in preprečitev nepravilnega izkoriščanja zdravstvene zaščite,

7. večje samoupravno angaziranje delegatov izvoljenih v organih upravljanja,

8. izboljšanje kvalitete izdelkov z večjo pozornostjo vzdrževalcev in kvalitetnejšemu naravnavanju strojev.

Z rešitvijo naštetih problemov in odpravo slabosti na vseh navedenih področjih, bi lahko dosegli še boljši poslovni uspeh, ki bi lahko pospešil naš nadaljnji razvoj, ali pa hitreje reševali probleme družbenega in osebnega standarda delavcev. Prepričan sem, da je potrebno v vsakem trenutku izkoristiti notranje in zunanje rezerve, in ne čakati do trenutka, ki je lahko usoden za normalen delavčev obstoj.

Poročilo o delu delegacije za zbor združenega dela Predilnice Litija

Za 18 sej zbora združene dela, je delegacija imela 24 sej, na katerih je obravna-

sklepe formira in navadno jih zbor združenega dela ne spremeni.

Od 25 članov delegacije, ki je bila izvoljena marca 1974 je ostalo še 22 delegatov, ker so trije zapustili delovno organizacijo.

Glede udeležbe pa je ugotoviti, da marsikateri delegat neopravičeno izostane, na žalost pa je član ZK. Iz tabele navzočnosti je ugotoviti, da sta bila dva delegata, člana ZK, navzoča od 23 sklicev, le na 4 sestankih. Vprašajmo se, kje je zavest teh članov in kako naj imajo člani kolektiva, ki so jih volili in predlagali, vanje zaupanje?

Poročilo o delu delegacije SIS

Delegacija je imela od svojega konstituiranja 11 sej in to:

- v letu 1974 1 sejo — udeležba na seji 76 %
- v letu 1975 4 seje — udeležba na sejah 59 %

V ozadju — sekretar občinske konference ZK tov. Stane Volk in član občinske konference ZK tov. Branko Pintar.

vala točke iz dnevnih redov sej zbora združenega dela. Imela je več pripomb, ki jih je posredovala. Bistvene pripombe so bile naslednje:

- predlog k dopolnitvi odloka o prispevku za razširjeno reprodukcijo vodovodnih naprav,
- predlog, da se predloži delovnim organizacijam program skupnih in splošnih potreb, na podlagi katerih bodo delovne organizacije sprejele obveznosti oz. prispevne sotpne,
- predlog, da se osebni dohodki delavcem v gospodarstvu dvigajo tako oz. v takem procentu kot v gospodarstvu, prav tako pa tudi ne povečevati administrativni kader v gospodarstvu,
- predlog, da bi služba socialnega skrbstva v občini, kakor tudi druge družbeno politične organizacije v občini proučile možnost za kulturo in drugo za zabavo mladih ljudi,
- predlog na osnutek odloka o spremembi prispevka za uporabo mestnega zemljišča in še nekaj ostalih predlogov.

Pripombe oz. predlogi so bili včasih upoštevani, največkrat pa tudi ne, ker izvršni svet skupščine že pred sejo zbora združenega dela

ce Predilnice Litija določene pravice in dolžnosti delegacije, ni pa določena strokovna služba ali delavec, ki bi za delegacijo opravljal strokovna in tehnična, kakor tudi administrativna dela, delegati predlagajo, da se nekoga zadolži, ki bo gradiva za seje delegacij v kratki in razumljivi obliki pripravil. Člane kolektiva bi v naših informacijah in na oglednih deskah seznanili s tem, da bi bila omogočena čimširša razprava in možnost pripomb s strani celotnega kolektiva.

Evidentiranje možnih kandidatov za organe upravljanja, za zbor združenega dela in SIS

je v naši delovni organizaciji potekalo po smernicah, katere smo prejeli od DPO — Litija. Skupno smo evidentirali preko 200 članov kolektiva, ki bodo v naslednjih mandatnih obdobjih delali na področju samoupravljanja, v vodstvih družbenopolitičnih organizacij in delegacijah. Zagotovili smo udeležbo delavcev neposredne proizvodnje iz vseh oddelkov, strukturo članstva ZK in zastopnost zveze socialistične mladine Slovenije.

Izobraževanje članov ZK Predilnice Litija

Idejno politično usposabljanje organizacije in njenih članov, da bodo lažje sodelovali pri organiziranju in usmerjanju delovnih ljudi za revolucionarno socialistično preobrazbo družbenih odnosov, je imelo pomembno mesto v našem akcijskem programu. Posebno pozornost smo v preteklem obdobju posvetili tistim oblikam idejno-političnega usposabljanja komunistov, ki so bile organizirane zunaj osnovne organizacije. S tem mislim predvsem na enotedensko politično šolo v sklopu občinskega komiteja ZKS Litija in delavske univerze Litija po temeljnih osnovah marksizma ter aktualnih teoretičnih idejno-političnih gledanj. Poudarek smo dali tudi pri študiju teorije in prakse marksizma na srednji politični šoli, v sklopu CK ZKS, ki slušatelje usposablja za aktivno delo v samoupravnih organih in prevzemanje odgovornih funkcij v družbenopolitičnih organizacijah. Oben oblik idejno-političnega usposabljanja so se udeležili delavci iz neposredne proizvodnje. Kritično lahko ocenimo idejno politično usposabljanje v sami osnovni organizaciji ZK in delovni organizaciji, kjer je bilo po tem vprašanju narejenega premalo. Vzrok za to je premajhna angažiranost sveta ZK PL, sekretariata in nezadostna zainteresiranost članov osnovnih organizacij ZK.

Omenimo pa lahko, da smo se aktivno vključili v tedne komunistov, organizirali smo kulturne prireditve. V akciji »CLOVEK — DELO — KULTURA« smo organizirali likovno razstavo del akadem-

	IX-76	IX-77	Indeks
Doseženi celotni prihodek	306.443	321.099	105
Amortizacija	13.641	14.217	104
Dohodek	78.482	100.156	128
Čisti dohodek	66.597	84.897	127
Osebni dohodki realizirani	52.238	59.920	115

skega slikarja Jožeta Megliča in v kar smo vključili tudi amaterska dela članov naše delovne organizacije.

Da bi se stanje na tem področju izboljšalo, bo potrebno v bodoče angažirati vse sile, da bi na ta način zagotovili osnovo za politično dejavnost delavcev v združenem delu. Zagotoviti moramo tudi vestnejše širjenje temeljne marksistične in aktualno politične literature med člani ZK, kakor tudi med delavci delovne organizacije. Naš družbeni sistem zahteva vsakodnevno sprotno spremljanje aktualnih družbenopolitičnih vprašanj, posebno še poznavanje osnov na katerih temelji naša družbena ureditev. Zaradi tega moramo organizirati kontinuirno obliko družbene izobraževanja, da zagotovimo poznavanje problematike in v danih situacijah omogočimo pravilne odločitve.

Delo odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v letu 1977

Odbor za LO in DS v Predilnici Litija je imel v letu 1977 do sedaj 6 sej, na katerih je obravnaval vso problematiko in naloge v zvezi z ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Med drugim bi v tem poročilu našel le glavne naloge:

- odbor je obravnaval ažuriranje razvojnega načrta obrambnih priprav za obdobje 1976—1980,

- organizirana so bila predavanja za vse člane odborov in štabov, ki delujejo v sklopu LO in DS,

- z novim zakonom o LO in DS smo morali ustanoviti v OZD enote narodne zaščite s štabom NZ,

- na podlagi novega zakona smo izdelali in uskladili potrebna določila in spremembo statuta o ljudski obrambi, družbeni samozaščiti, civilni zaščiti in narodni zaščiti,

- izdelali smo »varnostni načrt Predilnice Litija I. in II. stopnje«. V tem načrtu so opisane naloge vseh služb in program širših samozaščitnih in varnostnih ukrepov. V slučaju I. stopnje, to je v »normalnih« varnostnih razmerah, kjer je preventivno zavarovanje objektov itd.

Načrt II. stopnje je izdelan po predpisih in se bo izvajal v primeru izrednih varnostnih razmer, v primeru vojne nevarnosti ali pa tudi v primeru elementarnih in drugih nesreč, večjih požarov in podobno. V tem primeru bodo aktivirane po potrebi bodisi NZ, CZ, TO itd.

Načrt III. stopnje se bo izvajal v primeru neposredne vojne nevarnosti in vojne.

Ta načrt je izdelan že dalj časa in vsebuje vse ukrepe II. stopnje varnostnega načrta in še dodatne varnostne ukrepe za prehod v vojno organiziranost. Ta stopnja je pomeni prehod na delovanje po obrambnem načrtu.

Po nalogu sveta za narodno obrambo občine Litija je odbor izdelal obširno analizo oziroma oceno o stopnji obrambnih priprav v Predilnici Litija. V tej analizi je nakazana celotna problematika, kaj je dobrega in slabega v zvezi z obrambnimi pripravami. Obširnejšo razlago o obrambnih pripravah in celotno problematiko o delu odbora lahko po potrebi obrazloži predsednik odbora ali referent za narodno obrambo.

Področje dela samoupravne delavske kontrole

Samoupravna delavska kontrola je sasedala v letu 1976 in 1977 desetkrat in kontrolirala naslednje:

- materialno poslovanje,
- potne stroške doma in v tujini,
- poslovanje počitniškega doma,
- pregled varčevalnega programa,
- pregled nekaterih samoupravnih aktov,
- pregled zapisnika republiške inšpekcije dela o opravljenem pregledu v delovni organizaciji.

Odbor samoupravne delavske kontrole je tudi razpravljala o zastojih v proizvodnji, ki so bili vzrok za pomanjkanje cevki za prstančne stroje;

- o krajih oziroma uničevanju gasilnih aparatov,

- o nekaterih pritožbah članov naše delovne organizacije,

- preverjal sklepe samoupravnih organov,

- pregledal evidenčne kartice za žigosanje in opravljanje ter izplačane nadure za mesec maj 1977 za službo vzdrževanja in pisarniške delavce.

Sodelovanje med SDK in svetom ZK PL pa je šele v zadnjem obdobju zaživelo.

Delo mladih komunistov v ZSMS PL

Ocena delovanja Zveze komunistov v ZSMS PL po najboljši razvidna, če na kratko pregledamo realizacijo programa ZSMS PL.

Kot vse ostale, se je tudi ZMS PL reorganizirala in preimenovala v ZSMS PL. Ustanovljeni so tudi trije aktivni ZSMS PL po izmenah. Imenovan je bil tudi aktiv mladih delavcev. Nekaj naših mladincev pa je bilo vključenih v odbor SLO. Mladince so seznanili z možnostjo včlanjevanja v partizanske enote in so se nekateri tudi že včlanili. Naše industrijsko gasilsko društvo je pozvalo na čimvečjo udeležbo mladine v društvo, zato so se mladi vanj tudi vključili. V jeseni so se vključili v trim akcijo »Na Bogenšperk«, vendar je bila udeležba zaradi vremena slaba. Ob novem letu so sodelovali pri pripravah in prireditvi za Dedka Mraza. Okrasili so dvorano in otro-

kom razdelili darila. Za litijski karneval so pripravili karnevalsko točko. V mesecu maju so organizirali delovno akcijo za čiščenje okolja našega podjetja. Organizirali so problemsko konferenco z dijaki Tehniške tekstilne šole v Kranju. Konferenca je bila izpeljana kot posvet med našimi štipendisti na Tehniški tekstilni šoli in FNT ter pravniki teh šol v PL in na drugi strani s predstavniki proizvodnega sektorja, vodjem centra za izobraževanje in kadrovikom. Namen konference je bil, da bi dijaki čim bolj pripravljeni zasedli bodoča delovna mesta, zato so tudi obravnavali vprašanja in probleme, ki se pojavljajo ob zaposlitvi. Ob spreminjanju in dopolnjevanju samoupravnih aktov so se sestajali ter dajali svoje pripombe in nove predloge.

Sestavili so ekipo, ki se je udeležila tradicionalnega pohoda po poteh okupirane Ljubljane. Udeležili so se tudi 80-urnega tečaja prve pomoči. Tečaj je bil organiziran v sklopu naše delovne organizacije in je s svojo zanimivo in poučno temo dosegel svoj namen. Iz mladinskih vrst so imenovali poverjenika Prešernove družbe za širjenje slovenske knjižice med naše delavce. Mladinci so se prostovoljno priključili delavkam v sukalnici v decembru lanskega leta in udarniško delali eno soboto. Skupaj z osnovnimi organizacijami ZK so se aktivno vključevali v letošnja jubilejna praznovanja, to je 85-letnici rojstva tov. Tita, 40-letnici ustanovitve KPS ter 40-letnici tov. Tita na čelu KPJ. Udeležili so se razstave o zgodovini KPJ, ki je bila na Bogenšperku, prisotni so bili pri sprejemu štafetne palice, na osrednji proslavi ob 40-letnici ustanovnega kongresa KPS na Cebinah, na osrednji občinski proslavi v Gabrovki, proslavi na Debečah »javka 3«, kjer je bila naša delovna organizacija pokrovitelj. Udeležili so se tudi proslave ob odkritju spomenika II. grupi partizanskih odredov na Jančah. Naši mladinci so sodelovali tudi na delovnih akcijah v okviru republike. Svoja mnenja so dali tudi pri evidentiranju članov za samoupravne organe in delegacije SIS ter ZZD in s tem zagotovili zastopnost mladih v teh organih.

Tovarišice in tovariši!

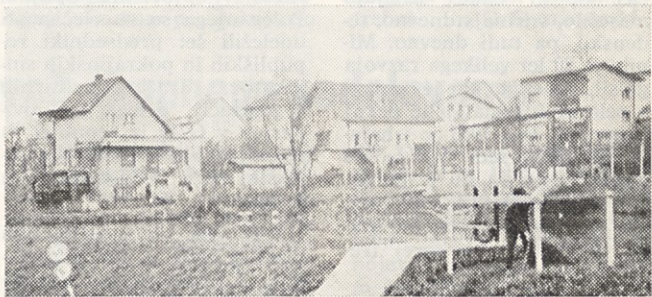
Ob zaključku svojega poročila naj navedem predlog komisije za organiziranost in razvoj ZK pri občinski konferenci ZKS Litija. Po predlogu naj bi namesto sedanje ga sveta osnovnih organizacij ZK oblikovali konferenco s komitejem. Konferenca naj bi štela 35 članov izbranih tako, da bi bile zastopane vse tri osnovne organizacije Zveze komunistov, komite pa naj bi štel 9 članov. Sprememba je potrebna tudi v pregrupiranju članstva tako, da bi prvo osnovno organizacijo Zveze komunistov sestavljali člani zaposleni v proizvodnih

obratih, drugo osnovno organizacijo člani zaposleni v službi vzdrževanja in tretjo osnovno organizacijo ZK, člani, zaposleni v skupnih službah. S to pregrupacijo članstva bomo omogočili reševanje tipičnih problemov, ki se pojavljajo v posameznih službah in so za njih specifični, česar z dosedanjimi razdrobljenostjo nismo dosegli. Z ustanovitvijo konference in komiteja osnovnih organizacij ZK Predilnice Litija, pa po statutu ZKS in statutu ZKJ dobimo nove pristojnosti, katerih do sedaj nismo imeli. Konferenca sprejema obvezna stališča in sklepe za vse ko-

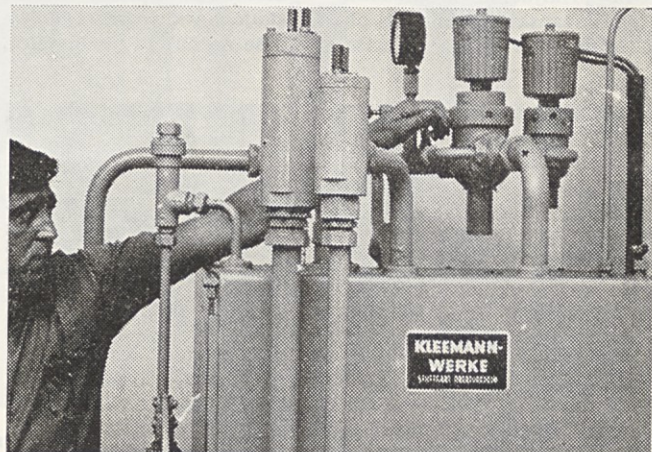
muniste o vprašanjih, ki so skupnega pomena za organizacijo združenega dela. Stališča in sklepi morajo izražati skupna in usklajena stališča vseh osnovnih organizacij ter postanejo obvezni, ko jih sprejmejo osnovne organizacije.

Seveda pa bo uspeh dela osnovnih organizacij ZK v naši delovni organizaciji, kakor tudi navzven, še dalje odvisen od aktivnega dela vsakega posameznega člana ZK.

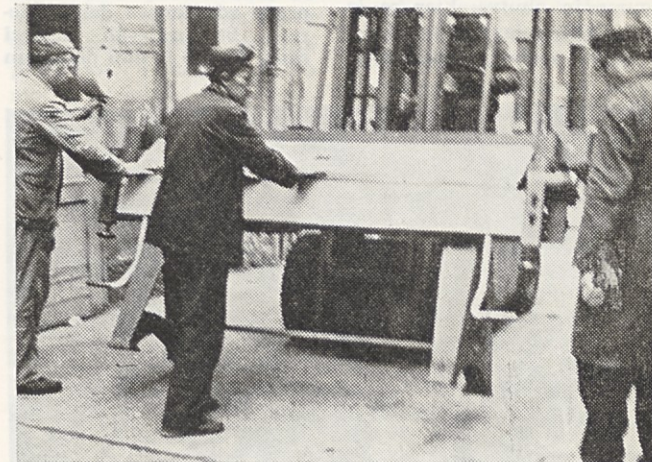
Sekretar sveta OO ZK
Predilnica Litija
Martin Strašek

Požarni bazen bomo zavarovali z žično ograjo. Hoja otrok ob bazenu je bila življenjsko nevarna. Gradbeni delavec že koplje jame za postavitve betonskih stebričev, na katere bo pritrjena žična ograja.

Za prevoz surovin in izdelkov imamo štiri tovarna dvigala. Ker bo uporabno dovoljenje za obratovanje dvigal v tem letu zapadlo, bomo morali pripraviti dvigala za tehnični pregled. Služba za varstvo pri delu je izdala v novembru sklep o prepovedi uporabe dvigala (1000 kg nosilnosti) v predprijavi, dokler se ugotovljene pomanjkljivosti ne odpravijo. Vozniki dvigal na izmeni izpolnjujejo pismeno poročilo o brezhibnosti dvigal. Na fotografiji: Voznik hidravličnega dvigala 3000 kg nosilnosti v strojnici nadzira pritisk olja v hidravlični napravi dvigala.

Mehanična delavnica je bogatejša za nov stroj za upogibanje in rezanje pločevine. Varnostna ureditev stroja je usklajena z našimi predpisi. Na fotografiji: novi stroj med prevozom v mehanično delavnico.

Dobro obveščanje — pogoj za samoupravljanje

»NEMOGOČE SI JE ZAMISLITI PRAVILNO IN DOBRO DELOVANJE DELEGATSKEGA SISTEMA, KOT TUDI NE KREPITVE IN RAZVOJA SAMOUPRAVLJANJA, BREZ MOČNIH IN DOBRIH SREDSTEV OBVEŠČANJA. TAKO GLAVNIM, KOT TUDI OSTALIM: TOVARNISKIM, LOKALNIM IN OBMOČNIM, MORAMO POSVETITI NAJVEČJO POZORNOST.«

TITO

Minilo je 30 let odkar so se pojavila prva tovarniška glasila. Iz stenskih časopisov, objav, itd., so nastali prvi časniki, ki danes izhajajo mesečno, štirinajstdnevno, tedensko, pa tudi dnevno. Minilo je 30 let velikega razvoja galsil, danes pa jih je, po ne- v celotni Jugoslaviji le nekaj primerov, leta 1963 je izhajalo 250 glasil, leta 1969 že 600 glasil, danes pa jih je po ne- popolnih podatkih, že 1500. Od teh izhaja okrog 500 gla- sil v Sloveniji — torej tret- tjina.

Na sestanku jugoslovanske- ga koordinacijskega odbora za razvoj obveščanja v OZD 11. februarja 1977 so sklenili, da 30-letni jubilej tiska v OZD priključimo k splošnim jugoslovanskim jubilejem ob 40-letnici prihoda tovariša

Pokrovitelj proslave, ki je trajala dva dni, 2. in 3. no- vembra 1977, je bil predsed- nik sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, tov. Mika Špiljak. Poleg njega so se svečanosti udeležili še: predsedniki re- publiških in pokrajinskih sin- dikatov, družbenopolitičnih organizacij, delegacije novi- narjev v OZD iz republik in pokrajin, predstavniki najsta- rejših listov v Jugoslaviji in drugi.

Prvi dan so predstavniki glasil v OZD iz cele Jugosla- vije, v pogovoru za okroglo mizo, izmenjali izkušnje. Po- govor je vodil sekretar sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, dr. Boro Petkovski. Med osta- lim so ugotovili:

Strokovne službe, nosilci podatkov v delovni organiza- ciji še ne dajejo novinarjem,

Naše glasilo na razstavnem panoju

celotno informacijo, ki se na- naša na vse, kar se okoli nje- ga dogaja. Delavce je potreb- no vzbuditi kot samouprav- ljalce v odkrivanju resnice, pa čeprav bi bila še tako ne- prijetna.

Glasila bi morala spremlja- ti proizvodnjo in v njej tudi sodelovati.

Istega dne je bila od- prta razstava glasil OZD iz cele Jugoslavije. Ob tej pri- liki je bilo rečeno, da danes izhaja v Jugoslaviji 1500 gla- sil, v približno tri milijonski nakladi. Tako ima ta tisk 10 milijonov bralcev, kar pome- ni 50 % prebivalstva Jugosla- vije.

V četrtek, 3. 11. 1977, je bila v domu kulture osrednja sve- čanost. Po odigrani himni je o razvoju tiska v OZD govoril predsednik odbora za pro- slavo, tov. Djura Stevanović. Nato je tov. Mika Špiljak predal odlikovanja predstavi- nikom najstarejših glasil OZD iz republik in pokrajin. Na začetku svečanega govora je dejal: »Odlikovanja, katera danes podeljujemo najstarej- šim tovarniškim glasilom v republikah in pokrajinah, so simbolična priznanja za raz- voj informativne dejavnosti v OZD ne samo delavcem, ki pri tem tisku delajo, ampak celotnemu tovarniškemu ti- sku in drugim sredstvom obveščanja v OZD.«

Po končanem svečanem go- voru so prebrali pozdravno pismo tovarišu Titu, ki je poslal svojo sliko z lastno- ročnim posvetilom: »Bralcem tovarniškega tiska Jugoslavi- je, Josip Broz-Tito, 2. 9. 1977.«

Slovesnost je lepo uspela. Udeleženci, organizatorji ob- veščanja, uredniki glasil OZD so jo ocenili kot koristno in

izrazili željo, da bi se podob- na srečanja še ponovila.

M. M.

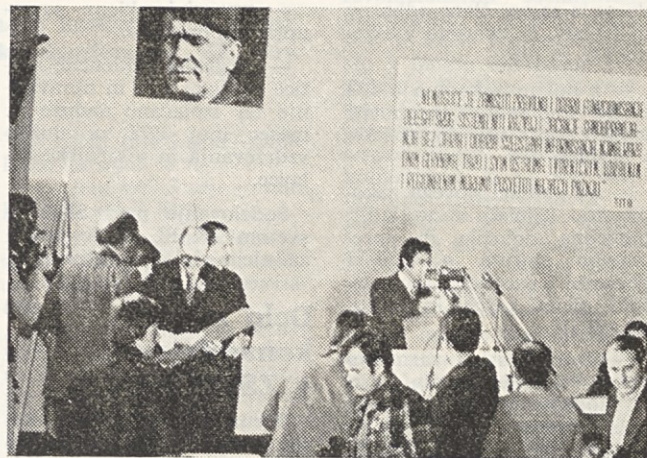

Otvoritev razstave

Tita na čelo KPJ in njego- vega 85-rojstnega dneva. Od- ločili so se, da bo centralna proslava v Borovu, v tovarni gume in obutve, kjer se je 3. 11. 1947 pojavil prvi list de- lavcev v svobodni Jugoslaviji.

organizatorjem obveščanja v OZD, jasnih in direktnih in- formacij.

Tovarniški list naj bi bil organ združenega dela, kate- rega bi urejevali delavci sami. Nujno je dati delavcem

Tov. Mika Špiljak je razdelil odlikovanja najstarej- šim glasilom OZD iz republik in pokrajin

Začetek svečane proslave — himna

Svečani govor — tov. Mika Špiljak

Problematika zaposlovanja novih delavcev

V zadnjih letih je v našem podjetju vse bolj pereč problem odpovedi dela naših delavcev. V preteklih letih skoraj ni bilo primerov zapuščanja naše organizacije združenega dela, razen seveda ob upokojitvah. V zadnjem času pa se je občutno povečalo število tistih, ki so že odšli, ali še nameravajo oditi iz našega podjetja. Ta pojav je za vse nas zelo zaskrbljujoč, in je potreben podrobne analize. Razčlenitve te problematike smo se lotili zelo resno, prišli do naslednjih podatkov.

V devetih mesecih letošnjega leta je v naši organizaciji združenega dela prenehalo z delom skupno 83 delavcev in uslužbencev. Od tega števila je bilo 59 žena in 24 moških. Ob tako visokem številu smo se zamislili, in poskušali poiskati resnične vzroke prenehanja z delom tolikšnega števila članov našega podjetja. Po izjavah le-teh smo ugotovili glavne vzroke za njihov odhod. Glavni vzrok, zaradi katerega nas je zapustilo največ delavcev (17) so neustrezni delovni pogoji. Sem spada predvsem delo v nočnem času in ob sobotah. Naslednji vzrok, zaradi katerega je delo odpovedalo 13 delavcev, je odselitev iz občine ali poroka; 21 bivših delavcev iz drugih republik je navedlo kot glavni vzrok svojega odhoda predvsem težjo prilagoditev našim delovnim navadam in pa neresen stanovanjski problem. Poudarili so, da so ob prihodu stanovali pri sorodnikih ali prijateljih, kasneje pa so zaradi medsebojnega nerazumevanja ostali brez strehe. Bili so prisiljeni oditi in prenehati z delom. Nadalje je 9 članov naše OZD zapustilo delo zaradi odhoda v JLA, 7 delavcev se je upokojilo, 5 jih je ostalo doma zaradi neurejenega varstva otrok, 5 jih je ostalo na posestvu, 4 smo disciplinsko odpustili, 3 delavci so prenehali z delom zaradi bolezni staršev ali otrok, 2 sta odšla v redno šolo, en delavec pa je naše podjetje zapustil zaradi alkoholizma.

V istem obdobju, torej v prvih devetih mesecih letošnjega leta, pa smo na novo sprejeli 100 delavcev, izmed katerih je 68 žena in 32 moških. Velika večina je prišla iz drugih republik, dokajšen del pa se jih redno vozi na delo iz Zagorja in Trbovelj. Ti pa zaradi prometnih zvez lahko delajo samo v treh izmenah. Delavce, ki jih potrebujemo za štirizmenskno delo, smo prisiljeni skati, v sami Litiji in njeni okolici. Čeprav se okoli 1500 Litižanov in okoličanov vsak dan vozi na delo v Ljubljano, ni pravega zanimanja za zaposlitev v naši organizaciji združenega dela. Ta ugotovitev je zaskrbljujoča še posebej, če pomislimo, kako manj naporno bi bilo delo pri nas za Litižane, ki bi lahko čas, ki ga sedaj porabijo za vlak in avtobus, porabili za počitek. Na to ugodnost

očitno nihče ne pomisli, kajti na zavodu za zaposlovanje skoraj ni prijavljenih interesentov za delo v našem podjetju; če pa že so, so to največkrat mladoletniki, ki jim zakon prepoveduje nočno delo, ali pa taki, ki jim delo samo ni preveč pri srcu. Res pa je tudi to, da je veliko vozačev strokovno drugače usmerjenih, in zato niso zainteresirani za delo v našem podjetju. Od tistih pa, katerih usmeritev se očitno ne razlikuje preveč od naše, pa bi bilo zanimivo izvedeti, kje je vzrok, da ne želijo delati pri nas. Po naših ugotovitvah naj bi bili vzroki po-

dobni kot pri delavcih, ki so nas zapustili: neustrezni delovni pogoji (nočno delo), osebni dohodki, ali še v čem drugem. V bodoče bo naše podjetje primorano iskati nove možnosti za zaposlovanje delavcev. Naša OZD trenutno potrebuje 30 delavcev. Ob teh ugotovitvah bo treba podrobno obdelati celotno področje naše občine, in urediti prevoz delavcev na delo. Prav tako bo potrebno obdelati manj razvita področja v Sloveniji, ter od tam privabiti ljudi, ki bi jih zanimalo delo pri nas. Z vsem tem bi postavili šele temelje za bolj

optimističen pogled v prihodnost.

Vsega pa samo s tem nikakor ne bomo rešili. Ko bomo nove delavce na kakšenkoli način pridobili, je osnovni pogoj, če jih hočemo obdržati, da jim rešimo stanovanjski problem. To pa bo možno predvsem z zavzetjšim vlaganjem v izgradnjo in nabavo stanovanj (predvsem samskih). Če že zastopamo stališče, da so nova stanovanja glavni pogoj za pridobitev novih delavcev, moramo poleg že tako velikih sredstev, ki jih že sedaj vlagamo v stanovanjsko izgradnjo, nameniti še dodatna sredstva. Naša organizacija združenega dela trenutno razpolaga s skoraj 500 stanovanji. Imamo pa dokajšnjo

število nerešenih zahtev po stanovanjih vseh vrst in velikosti. Potrebno bo zelo intenzivno razmišljati o izgradnji samskega doma ali samskih hišic, kar bi občutno izboljšalo stanovanjske možnosti sedanjih, in privabilo še nove delavce v Predilnico Litija. S tem, ko bi pridobili nove stanovanjske površine, bi nas v bodoče zapuščalo manj delavcev kot sedaj, in ob dobro urejeni družbeni prehrani, bi bile odpovedi dela veliko zmanjšane. S tem pa bi, ob zaposlovanju novih, število delavcev naše organizacije združenega dela redno raslo. Novi delavci pa so nam glede na načrte razširitve proizvodnega programa (efektna preja), nujno potrebni. **N. Stamatovski**

Pri zaposlovanju invalidov več skupnega sodelovanja

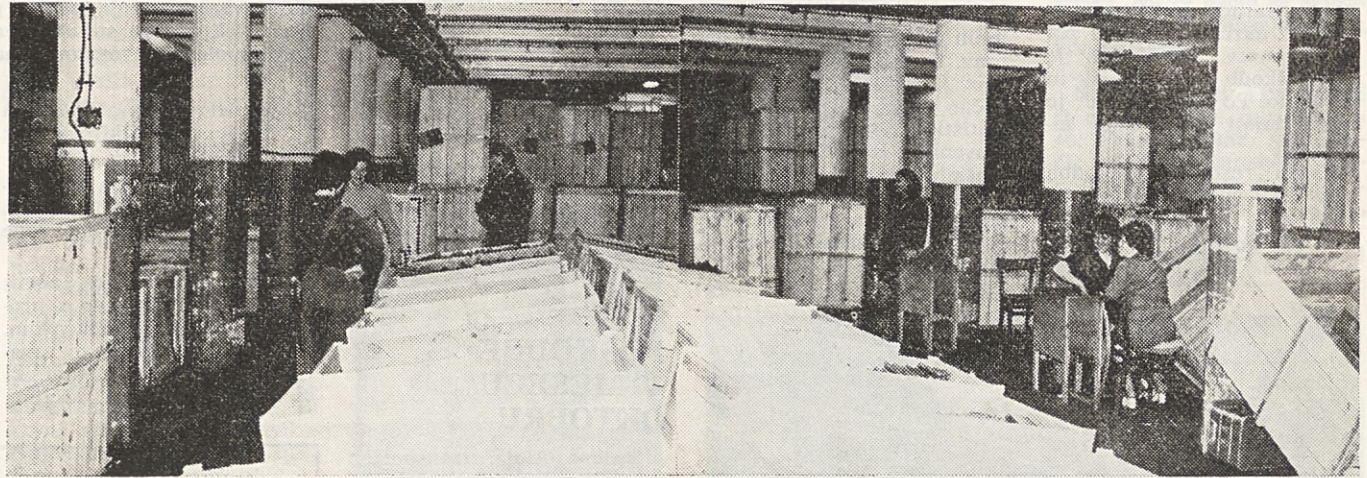
Po zakonu o združenem delu imamo delavci pravico in dolžnost, da v skladu s samoupravnim sporazumom o združevanju dela delavcev v delovni organizaciji z družbenimi dogovori in s samoupravnimi sporazumi zagotavljamo posebno varstvo že-

na delovnem mestu ovira za njihovo popolno ozdravljenje.

V naši delovni organizaciji imamo določenih enajst delovnih mest v proizvodnji, na katerih zaposluje osebe, ki jim je zagotovljeno posebno varstvo pri delu.

Posamezne delavke, ki delajo na lažjem delu pri zbiranju cevč in katerim ni predpisano sedeče delo, lahko opravljajo tudi druga dela na dnevnih izmenah. Vendar se te delavke zelo nerade odločajo za čiščenje garderob, delovnih prostorov in za

kje zaposlovati manj zmožne osebe, da bo njihova preostala delovna sposobnost čim bolj smotrno vključena v delovni proces. Transport zabojev s cevčkami mora biti mehaniziran. Prevoz opravljajo delavci v zunanjem transportu, ki so za ta dela

V zbiralnici cevč je 20 oseb na lažjem delu. Po planu razvoja podjetja bomo v prostoru namestili brezvretenske predilne stroje in klimatske naprave. V bodoče bomo cevke v pretežni meri čistili in sortirali na strojih za čiščenje in sortiranje cevč.

na, nosečnic, mladine, invalidov in oseb z zmanjšano delovno sposobnostjo. V samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, so predvidena določena dela na katerih smemo zaposlovati žene, nosečnice, mladino in osebe z zdravstvenimi okvarami. Ta dela so bila določena v sodelovanju z obratnim zdravnikom in strokovnimi službami v delovni organizaciji.

Obratni zdravnik po strokovni presoji pripravi zdravstveno dokumentacijo za invalidski postopek, ki ga opravi pristojna zdravniška invalidska komisija in izdaja invalidnim osebam odločbo o invalidnosti z navedbo del, ki jih invalidi še lahko opravljajo.

Potrdila za premestitev nosečnic in drugih oseb z zmanjšano delovno sposobnostjo izdaja na podlagi izvidov zdravstvenega stanja obratni zdravnik.

Na lažja delovna mesta zaposluje na priporočilo obratnega zdravnika osebe, ki so prebolele hujše bolezni in osebe med zdravljenjem, če je opravljanje dela,

Največje število oseb zaposluje pri zbiranju cevč v zbiralnici strožnic, kjer je sedeče delo.

Posamezna dela pri sortiranju cevč in odstranjevanju navitih vlaken iz cevč izvršujejo sortirke strojno. Na sortirnem stroju delavke uravnavajo cevke in nadzirajo delo stroja. Delo opravljajo sede.

Razen mehanskega sortiranja cevč opravljajo sortirke oziroma prebiralke cevč delo tudi ročno. Dela pri prebiranju cevč niso normirana. Posebno odgovornost pri organizaciji dela prebiranja in sortiranja cevč imajo skupinovodje, ki skrbijo, da osebe z zmanjšano delovno sposobnostjo ne vzdigujejo zabojev ali drugih težjih bremen. Ta dela opravljajo moški. Ker je zelo veliko predlogov obratne ambulante za opravljanje lažjega dela, je tesno sodelovanje kadrovske in socialne službe v delovni organizaciji z obratnim zdravnikom nujno potrebno. Osebe, ki delajo na lažjih delovnih mestih po končanem zdravljenju zaposlimo ponovno v proizvodnih oddelkih.

dela pri čiščenju strojev. Ta dela niso normirana, so pa nujna za urejene delovne razmere in nemoteno delo v proizvodnji.

Po planu rekonstrukcije bo zbiralnica cevč preurejena v proizvodni oddelek. Kljub tem spremembam bo prebiranje, sortiranje cevč del proizvodnega procesa predilnice. Temeljito bomo morali premisliti kako organizirati delo pri pripravi cevč za predilnico in sukalnico in

strokovno usposobljeni. V transportu predilnice v čedalje večji meri zaposluje delavce z zmanjšanimi umskimi in telesnimi sposobnostmi. Zato je delitev dela v transportu upravičena.

Iz gornjega sestavka je razvidno, da zagotavljamo posebno varstvo osebam z zmanjšano sposobnostjo. V bodočnosti pa bo potrebno na tem področju še več skupnega sodelovanja.

F. LESJAK

Ogledalo

Velikokrat smo že napisali, da si uredniški odbor našega glasila želi čimveč prispevkov od članov kolektiva. To je nujno, če želimo izboljšati kvaliteto, in doseči, da bo postalo glasilo naše. V ta namen smo pritrdili skrinjico za prispevke pri prvem vходу v sukalnico. Tako imamo dve skrinjici — pri glavnem

vходу v predilnico, in v sukalnici.

Povedati moram še to, da je v novo skrinjico že prispele nekaj prispevkov. V ključavnico je bila zatakneva vžigalica, napis Litijski predilec nekdo marljivo trga z omarice... Tudi to so prispevki za našo slabo voljo in dobro počutje nekoga, ki si na ta način hladi jezo. Ali je zaradi tega vsaj pri delu bolj sproščen?

M. M.

Varstvo pri delu v letu 1977

Stopnja varnosti delavcev v naši delovni organizaciji še ni zadovoljiva.

Delovne naprave na posameznih delovnih mestih so v vzročni zvezi z resnimi telesnimi poškodbami delavcev.

V desetmesečju imamo evidentiranih že 52 poškodovancev, ki so bili 1057 dni v bolniškem staležu. Posamezni poškodovanci so še na zdravljenju, in bodo izgubljeni dnevi zaradi teh poškodb še večji.

V letu 1976 je bilo na 1000 zaposlenih 31 poškodb na delu, letos pa že 44 poškodb.

V letu 1976 odpade na eno poškodbo 17 izgubljenih dni, v letu 1977 pa že 20 dni na eno poškodbo. Večje število poškodovancev je v vseh delovnih enotah, razen valjčkarne, kjer v dveh letih ni bilo delovne poškodbe.

Resnost poškodb je največja v oddelku čistilnice in predpredilnice. V teh oddelkih je tudi večja nevarnost za nastanek resnejših poškodb.

Pri analizi posameznih poškodb ugotavljamo, da so v večini primerov poškodbe pogojene zaradi opustitve varnostnih ukrepov s strani poškodovancev. Po dnevih je več poškodb v ponedeljek in v soboto. Po teh podatkih je težje dajati posamezne zaključke.

Vsaka resnejša poškodba ima za posledico telesno okvaro.

Iz teh podatkov je razvidno, da je v naši delovni orga-

nizaciji povečana nevarnost za zdravje in življenje delavcev, in je zato delovna organizacija dolžna, da organizira posebno službo za varstvo delavcev.

Ta služba delovne organizacije morabit uzakonjena v vseh samoupravnih aktih organizacije združenega dela.

UKINITEV NOČNEGA DELA ŽENA

Litijski predilec je v oktobrski številki, v članku »Gradnja nove skladiščne hale in predmešalnice vlaken« obravnaval razloge, zakaj je bil spremenjen plan razvoja podjetja. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, se preloži in prenese plan izgradnje nove predilnice sintetične in odprava nočnega dela v naslednje petletno obdobje, ko bodo za odpravo nočnega dela žena podani boljši pogoji.

V spremenjenem planu razvoja podjetja je predvidena ukinitve 4. izmene v čistilnici in predpredilnici.

Problem ukinitve nočnega dela je v vsej tekstilni industriji, ki mora vlagati lastna sredstva v zamenjavo dotrajanih delovnih priprav in naprav. Z ukinitvijo 4., in kasneje 3. izmene, bo ukinitveno nočno delo tudi za moške. Po statističnih podatkih, je v Sloveniji življenjska doba moških krajša, od žensk.

Posebno varstvo zajema posebne ukrepe za zaščito žena, nosečnic, mladine in invalidov.

V naši delovni organizaciji je v obravnavi predlog delovnih mest oziroma del, na katerih je prepovedano delo žena, nosečnic in mladine.

Določena so tudi dela na katerih zaposluje invalidne osebe.

Vemo, da so naše žene v večini primerov tudi matere in gospodinje, in jim moramo zagotoviti primerne delovne razmere, da delo ne bo negativno vplivalo na njihovo zdravstveno stanje. Širši problem je zagotovitev varstva otrok, ki se bo bolj uspešno reševal v širši družbeni skupnosti. Posebno skrb moramo posvetiti prehrani v delovni organizaciji:

Kako kalorično obogatiti prehrano delavcev na nočni izmeni.

Proučiti čas delitve mleka in druge prehrane.

Zadovoljive rešitev bodo sprejete le, če bomo pri obravnavi prehrane vsi sodelovali.

Ker stroške za prehrano pokrivamo iz ustvarjenega dohodka, je prav, da sodelujemo pri organizaciji prehrane in pri izbiri jedilnikov.

V članku so obravnavani posamezni problemi iz varstva pri delu. Kršenje varnostnih predpisov ima zelo resne posledice. Mnogi se zavedajo tega šele takrat, ko se znajdejo med poškodovanci, in mnogokrat celo med invalidi. Tem posledicam pa bi se izognili, če bi se vsi prizadevali, da bomo dosegli popolno varnost pri izvrševanju svojega dela.

POŠKODBE V MESECU OKTOBRU

Bedene Alojz, transporter preje je pri kontroli preje, ki je bila v kontejnerju, skočil iz višine en meter na pod, in si poškodoval gleženj desne noge.

Škafar Jože, posluževalec čistilnih in rahljalnih agregatov, je pri čiščenju cevovoda stal na melanžirni mizi. Ko je skočil iz višine en meter na pod, si je poškodoval gleženj leve noge.

Kovač Stanislavu je pri menjavi lonca s prameni, padel lonca na palec leve noge.

Pri analizi teh poškodb ugotavljamo, da uporabljajo posluževalci odprto obutev: pri odprtih obutvi se posluževalci bolj počutijo. Noge se manj potijo, je pa večja nevarnost za poškodbe nog pri posluževanju strojev. Za delo v višini je treba uporabljati lestve. Za manjšo višino so primerne aluminijaste dvokrake lestve, ki so v posameznih oddelkih, skakanje s strojev pa ni varno, kar nam dokazujeta zgornja primera.

ČESALNI STROJ POŠKODOVAL REMONTNEMU DELAVCU TRI PRSTE DESNE ROKE

Kastelic Branko je po končanem čiščenju česalnega stroja stroj pregledal, in ga nato stavil v obratovanje. Med ponovno kontrolo stroja

je opazil, da ni nameščen obtežilni valjček. Med dvigom valjčka, so mu bodice česala ranile kazalec, prstanec in sredinec desne roke.

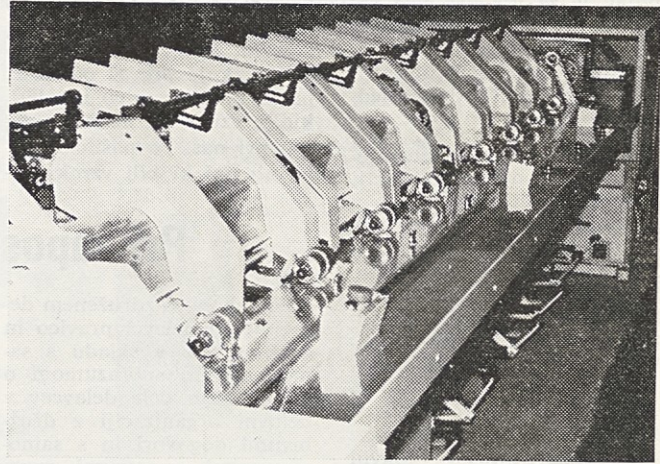
V 15 letih, kolikor obratujejo česalni stroji, smo imeli tri manjše, in eno težjo poškodbo. Konstrukcija obstoječih strojev je onemogočala popolno zaščito česalnega območja. Zato je potrebno pri remontu ali posluževanju strojev upoštevati predpis, da se opravlja čiščenje in

ga pokrova nad česalnim območjem, med obratovanjem česalnega stroja, z dvojno zaščito in sicer:

1. Ob dvigu zaščitnega pokrova se s pomočjo končnega stikala stroj ustavi.

2. Če zataji končno stikalo, krova aktivira zavora na glavni gredi motorja, in se zato stroj takoj ustavi.

Kljub obstoječi varnostni ureditvi moramo upoštevati, da traja nekaj sekund, da se stroj popolnoma umiri.

Novi česalni stroji, ki smo jih kupili v Vzhodni Nemčiji, imajo vse gibljive dele stroja zavarovane. Če dvignemo med obratovanjem stroja zaščitni pokrov, se stroj s pomočjo končnega električnega stikala ustavi. Istočasno se vključi v delovanje motor z zavornim mehanizmom, ki hitreje ustavi stroj.

druga dela v območju česala le, ko je stroj izključen iz obratovanja.

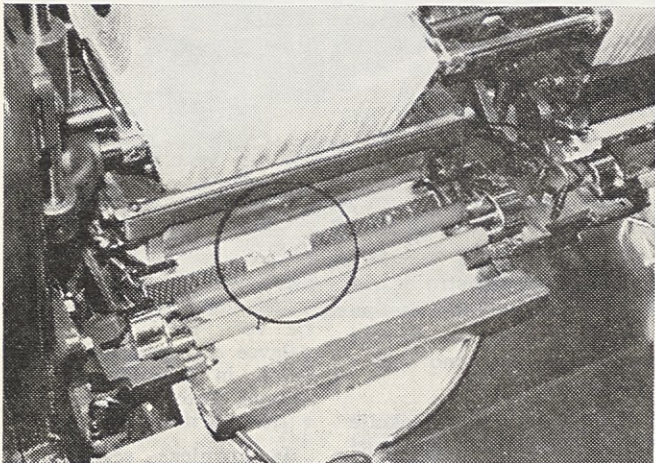
Zaradi zastarelega tehnološkega postopka je delovna organizacija nabavila nove česalne stroje.

Česalno območje novih strojev je zavarovano s prozornim zaščitnim pokrovom. Posluževalci strojev so zavarovani pred poškodbami, ki bi nastale ob dvigu zaščitne-

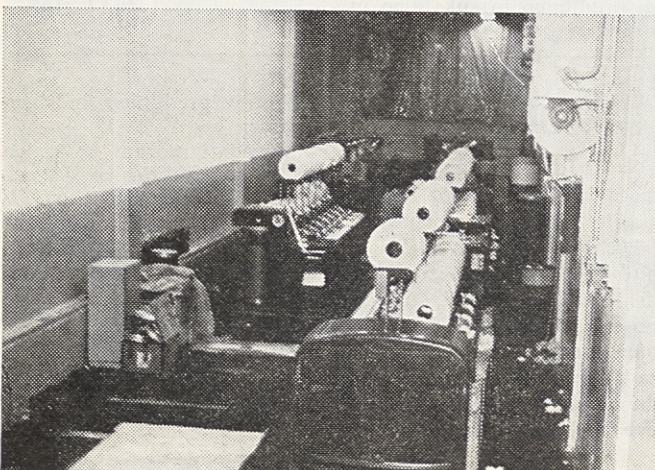
Zato bo tudi na novih strojih potrebno upoštevati vse varnostne predpise. Tov. Kastelic je bil z drugimi sodelavci na strokovnem izpopolnjevanju pri proizvajalcu česalnih strojev.

Ker poškodba po zdravniškem izvidu ni hujšega značaja upamo, da se bo kmalu vrnil na delovno mesto k novim česalnim strojem.

F. LESJAK

Na česalnem stroju si je remontni ključavničar poškodoval prste. Na česalu je dobro vidna koža od prstov, ki jo je posnelo česalo s prstov. V bolnici so mu napravili plastično operacijo. K sreči kosti prstov niso poškodovane. Česalne stroje »WHITIN« bomo v mesecu novembru in decembru izločili iz proizvodnje.

Telovadba — rekreacija

Zveza telesnokulturnih organizacij (ZTKO) Litija organizira redne tedenske telovadne ure za staro in mlado. Ure telesne vzgoje so v novi in stari telovadnici (nova je pri novi osnovni šoli na Graški Dobravi), po razporedu:

MOŠKI:

Krajevna skupnost — levi breg — vsak petek od 18. do 19.30, v novi telovadnici.

Krajevna skupnost — desni breg — vsak četrtek od 19.30 do 21. ure, v stari telovadnici.

ŽENSKE:

Za obe krajevni skupnosti — vsako sredo od 19.30 do 21. ure, v stari telovadnici.

PREDŠOLSKI OTROCI:

Od 4,5 let naprej

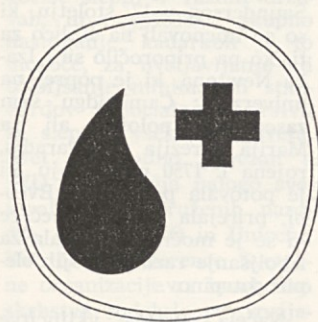
Krajevna skupnost desni breg, ponedeljek in sredo od 16. do 17. ure, v stari telovadnici.

Krajevna skupnost levi breg — vsak četrtek od 17. do 18. ure, v novi telovadnici.

NOVOST: telovadba za malčke od drugega leta in pol starosti dalje, v spremstvu mamic, očetov, babic ali dedkov, ob sredah in petkih od 17. do 18. ure v stari telovadnici, v novi telovadnici pa ob ponedeljkih in sobotah od 17. do 18. ure.

Pridite — razvedrite se!

M. M.

VAŠA KRI REŠUJE ŽIVLJENJE; SAMO KRI NADOMESTI KRI!

»Zdravje je naše največje bogastvo.« Zdravim pomeni ta stavek največkrat le pravilo, bolnim največjo življenjsko resnico.

Dokler smo zdravi, nočemo misliti na zdravnike, zdravila, in v vsakdanjem hitenju niti ne zvemo za vse drame, ki se dogajajo za stenami bolnišnic. Zdravnikom je dragocena vsaka minuta v borbi s smrtjo. Dan za dnem se borijo z njo, mnogokrat zmaga življenje. V tej borbi je, prav tako kot minuta, dragocena življenjska tekočina — kri. Ob težkih prometnih nesrečah, operacijah, porodih, ob zdravljenju opeklin itd., jo izgubijo ljudje velike količine. Z nobenim zdravilom je ni mogoče nadomestiti. Le kri darovalca — človeka — lahko reši ogroženo življenje.

Kri prinaša osnovna hrana vsaki celici našega telesa in odnaša odpadke. Pomembni sta njena količina in ravnotežje med krvnimi sestavinami. Skoraj polovico krvi sestavljajo celice — krvničke. Te plavajo v vodeni tekočini — plazmi. V kubičnem milimetru normalnega zdravega možja je okrog 5 milijonov rdečih krvničk, in le okoli 8.000 belih. Rdeče krvničke so prav posebej zgrajene, in prenašajo po telesu hormone, odpadke, protitelesa (snovi, ki delujejo proti bolezenskim mikrobov), ter majhne količine raztopljenega oljkevega dioksida in kisika. Stvarja jih kostni mozeg. Če stvarjanje upada, nastopi slabokrvnost. Bele krvničke pa nastajajo v kostnem mozgu, vranici in bezgavkah. Neomejena produkcija povzroča levkemijo.

S krvno transfuzijo poskušajo vrniti zdravje človeku tako, da zamenjajo kri, ki jo izgubi med poškodbo ali boleznijo. Znanost je omogočila človeku, da že pred transfuzijo ugotovi, ali bodo rdeče krvničke prejemnika sprejele krvodajalčeve, ali pa jih bodo zavrnile. Rdeče krvničke namreč vsebujejo posebne snovi, antigene, ki spodbujajo strjenje protiteles. V plazmi te skupine ima protitelo za krvničke skupine A, skupina 0 ima protitelesa za A in B, skupina AB pa nima protiteles.

Najvarneje je, če dobijo ljudje transfuzijo krvi le njihove krvne skupine. V stiski pa lahko precej varno uporabljamo pri ljudeh vseh krvnih skupin krvno skupino 0. Ljudem s to krvno skupino zato včasih pravijo »univerzalni krvodajalci«, tistim, s krvno skupino AB pa »univerzalni prejemniki«.

Kadar pride napačni tip krvi v človeški obtok, reagirajo protitelesa v plazmi z antigeni tujih rdečih krvničk, in jih zlepijo. Večkrat dela težave tudi antigen RH. Zato je najbolje, da dobijo bolniki kri svoje krvne skupine.

V mnogih deželah, tudi pri nas, je RK prevzel nalogo zbiralca krvi. V dnevnem časopisju lahko sledimo nji-

hovim akcijam. Da bi bilo dovolj krvi za naše potrebe, ki niso majhne, bi moralo priti na odvzem krvi vsaj 200 krvodajalcev na dan. Odvzem krvi je preprost, skoraj neboleč postopek; seveda pa krvodajalca prej pregleda zdravnik. RK stremi za tem, da bi imel na zalogi vedno dovolj krvi vseh krvnih skupin. Včasih pa se tudi ob najboljše organizaciji zgodi, da zmanjka krvi določene skupine, največkrat AB, ker ima to krvno skupino najmanj ljudi. Zavod za transfuzijo krvi ima za to registrirane krvodajalce za posebne prilike.

V ponedeljek, 24. oktobra, so poklicali pet krvodajalcev iz naše delovne organizacije. Potrebovali so 4 do 5 litrov krvi skupine AB pozitivno, zaradi nujne operacije. Ta krvna skupina je zelo redka. Nujnemu klicu so se brez razmišljanja odzvali:

FRANJO KLOBUČARIC (P II — dvigalničar)

»Bil sem prijavljen za krvodajalsko akcijo. Na odvzem krvi sem nameraval iti popoldan, po službi. Ko so me okrog 11. ure poklicali, sem šel brez obotavljanja.

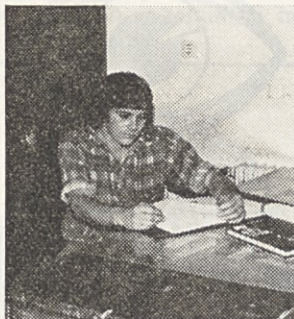

Imam zelo redko krvno skupino. Podobno se mi je zgodilo že pri vojaki. Kri je potrebovala majhna deklica, ki se je ponesrečila v pro-

metni nesreči. Do sedaj sem dal kri 9-krat v Litiji, in 2-krat pri vojaki.«

TONI KOS (vzdrževalec avtomatov v sukalnici)

»Imam krvno skupino AB. Vem da je to redka skupina. Na nujen klic sem se že trikrat odzval. Prvič, ko sem bil pri vojaki, ko so me poklicali zaradi neke prometne nesreče, drugič v Ljubljani, ko sem bil zaposlen v Javnih skladiščih, in sedaj v Litiji. Bil sem tudi prijav-

ljen za odvzem krvi — mislil sem iti popoldan, tako pa sem moral to storiti kar med službenim časom. Do sedaj sem dal kri že 9-krat.«

ANICA PROSENC (finančni sektor)

»Nisem se prijavila za krvodajalsko akcijo; toda, ko so me poklicali, sem brez

pomišljanja odšla. Pri porodu sem tudi jaz potrebovala kri, in takrat so jo za mene darovali drugi, neznani krvodajalci. Vem, da imam kri skupine AB, pozitivno.«

BRANE CENKAR (laboratorij)

»Do sedaj sem bil šestkrat krvodajalec. Tokrat nisem bil prijavljen. Ob 11. uri so me poklicali, in sem takoj odšel. Niso mi povedali, za kakšen nujen primer potrebuje-

jo kri. Videl sem le, da je bila posoda za kri nekoliko drugačna kot navadno, in da so jo takoj odpeljali v Ljubljano. Sedaj vem, da sem med tistimi, ki imajo redko krvno skupino.

MARIJA JANCAR predilnica, 1. izmena)

»Ko sem prišla v službo, so mi povedali, da nujno potrebujejo kri skupine AB.

Takoj sem odšla na odvzem. Nisem bila prijavljena, ker sem dala kri že spomladi. Do sedaj se ni še nikoli zgodilo, da bi me poklicali.«

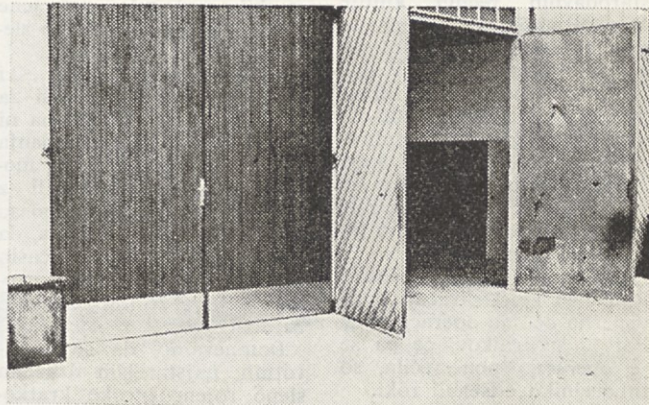
Vsi so zadovoljni, da so lahko pomagali sočloveku v stiski — čutijo neko notranje zadovoljstvo.

Pogovarjal sem se še s tovarišico Marico Muzga, tajnico občinskega odbora RK, ki mi je pripovedovala o krvodajalstvu v Litiji:

Mizarski delavci so izdelali masivna, dvokrilna vrata za garažo, kjer so shranjeni viličarji in druga transportna vozila.

Z namestitvijo novih dvokrilnih vrat bo zaključena adaptacija garaže in sanitarnih prostorov transportnih delavcev.

»Pri nas je udeležba na krvodajalskih akcijah vsako leto zelo dobra. Nekaj let smo bili celo vodilni v Sloveniji. Letos je bilo nekoliko slabše. Morda je vzrok za to premajhen trud nekaterih zbiralcev prijav. Kljub temu smo močno presegle republiški plan, ki predvideva na leto 795 krvodajalcev iz naše občine. Spomladi, v mesecu marcu, je bilo 628 udeležencev, jeseni, v oktobru, pa 587 udeležencev, skupaj v tem letu 1215. Predvidevamo udeležbo 15 % od vseh zaposlenih. Pohvaliti moramo člane delovne organizacije Kmetijske zadruge Gabrovka — Dole, in IUV Šmartno, ki so se odzvali v večjem številu, kot je bilo predvideno (prvi za 25 %, drugi za 11 %).

Predilnica Litija pa je imela 63 % udeležbo. Tudi druge naše delovne organizacije niso dosegle svojega plana.

Vsako leto povabimo vse krvodajalce. Letos bo to srečanje v soboto, 26. 11. 1977, v osnovni šoli na Graški Dobravi. Po kratkem kulturnem programu bomo podelili priznanja in značke tistim, ki so se udeležili krvodajalske akcije 5, 10, 15, 20 in 25-krat. Temu bo sledila majhna zakuska. Na ta način se skušamo vsaj malo zahvaliti vsem krvodajalcem.«

Najbolj zvesti krvodajalci iz naše delovne organizacije so: Franc Izlakar, Jože Jančič in Franc Zupančič (upokojenec), ki so že 25-krat darovali kri — Franc Kralj, Ignac Senica in Jože Vizlar pa so se 20-krat udeležili krvodajalskih akcij.

M. M.

Izvajanje srednjeročnega programa stanovanjske gradnje

Srednjeročni program stanovanjske graditve je bil sprejet za obdobje 1976–1980.

V letu 1976 smo zgradili stanovanjski blok na Rozmanovem trgu, v skupni površini 1684 m². Število stanovanj v tem bloku je bilo 9 trisobnih, 11 dvosobnih in 2 enosobnih stanovanj. Poleg tega smo odkupili v tem bloku še 5 garaž in 2 podstrešni sobi.

Skupno število zgrajenih stanovanj v letu 1976 je 22 stanovanjskih enot, poprečne površine 76,55 m². Gradili smo predvsem večja stanovanja, ker je bilo iz prošelj razvidno, da je veliko potreb po večjih stanovanjih.

V letu 1977 smo v stanovanjskih stolpih S-7 in S-8 na Rozmanovem trgu odkupili naslednja stanovanja:

Blok S-7		
2 trisobni stanovanji	82,63 m ²	165,26 m ²
2 dvosobni stanovanji	60,67 m ²	121,34 m ²
Blok S-8		
2 dvosobni stanovanji	60,67 m ²	121,34 m ²
2 dvosobni stanovanji	34,05 m ²	68,10 m ²
3 garsonjere	20,70 m ²	62,10 m ²

V letu 1977 smo pridobili 537,14 m² stanovanjske površine oz. 11 stanovanjskih enot. To je sicer manj kot smo planirali, vendar če upoštevamo skupno število planiranih stanovanj v letih 1976, 1977 in za leto 1978 — 33 stanovanj — bomo v teh letih plan presegli. Za leto 1978 namreč predvidevamo nakup petih

stanovanjskih enot. V razgovorih smo tudi z GIP »Beton — Zasavje« glede cene stanovanj v II. fazi samskega doma na Rozmanovem trgu.

V letu 1976 nismo delili kreditov za individualno gradnjo, v letošnjem letu pa imamo za to 1.100.000 din.

Odbor za stanovanjska vprašanja

Stara stanovanja zamenjujejo nova

Iz zgodovine o preprečevanju slepote

John Bland,
Oddelek za tisk SZO,
Ženeva

Najstarejša poznana zdravniška sporočila, ki izhajajo iz starodavnih rečnih kultur Mezopotamije, nam pričajo, da je bilo zdravljenje oči svojevrstna posebnost. V Hamurabijevem zakoniku, ki so ga pri svojem delu l. 1902 odkrili arheologi v Susi, je zbrano sumerijsko pravo iz dobe 3000 let pr. n. št.; v njem je tudi predpis, iz katerega razvidimo, da je bila očesna kirurgija kar enako nevarna za ranocelnika kot za bolnika. Ranar ni smel zaračunati za uspešno očesno operacijo več kot 10 srebrnikov; če pa se je operacija ponesrečila, so ranocelniku odsekali roki.

Na papirusu, najdenemu v Tebah, nekdanji egiptovski prestolnici, je naštetih 20

očesnih bolezni; grški zgodovinar Herodot, ki je obiskal Egipt v petem stoletju pred našim štetjem, je tam srečal zdravnike, ki so bili specializirani za očesne bolezni, ker so bile tod zelo razširjene bolezni, ki so povzročale slepoto.

Vsekakor so bili v človeški zgodovini zelo slabi časi za slepe ljudi, saj jih večina ni mogla imeti drugega upanja razen tega, da se bodo mogoče uspešno preživljali z beračenjem. Na razpolago so celo neovrgljiva sporočila, da so obubožani starši včasih namenoma oslepili svoje otroke, da bi z večjim uspehom beračili.

Domnevamo, da so v prvotnih, najstarejših družbah slepo rojene otroke kratkoročno usmrtili. To lahko sklepamo iz številnih priporočil v najstarejših verskih zapisi,

sih, da je treba s slepci ravnanj človekoljubno. Vendar se je vztrajno vzdrževalo mišljenje, da je slepota kazenska božja, in le v redkih primerih je bil to dar dobrih duhov, kot na primer pri pesniku Homerju.

Le polagoma se je približala za slepe nova doba, ko so začeli zanje ustanavljati posebna zavetišča. Med prvimi znanimi zavetišči, ki so bila pripravljena posebej za

oskrbovanje slepih ljudi, je znano tisto iz 4. stoletja pr. n. št. v Cezareji, v deželi Kapadokije — Sveti Bernard, v 7. stoletju je škof v Le Maus v Franciji ustanovil tak zavod blizu Pontliena in Viljemu Osvajalcu, normanskega kralja, ki je napadel Anglijo l. 1066, pripisujejo ustanovitev več zavetišč kot spokorni dar za svoje grehe.

Dve stoletji kasneje so ugrabitelji velikega števila ujetih križarjev za podkrepitev svoje zahteve po velikanski odkupnini oslepili vsak dan 20 ujetnikov, dokler odkupnina ni bila izplačana. To je trajalo 15 dni. Sporočila pravijo, da je ta žalostni dogodek spodbudil francoskega kralja Ludvika IX., da je leta 1260 prevzel v svoje kraljevsko varstvo zavod za oskrbo slepih v Parizu, Hospice des Quinze-Vingts (petnajst — dvajset), ki deluje še dandanes.

Samo na Japonskem se je dogodilo, da so slepe začeli uporabljati za maserje, v Evropi in večini drugih krajev po svetu pa so s slepimi ravnali kot z izobčenci iz družbe. Šele leta 1526 je španski humanist Juan Luigi Vives spisal razpravo o »Podpiranju ubogih«, v kateri je predlagal, da slepcev ne smejo puščati brez zaposlitve in da moramo zanje priskrbeti koristno delo, s katerim se bodo preživljali sami. To je bila revolucionarna zamisel, ki se je uveljavljala le počasi, vendar pa je pomenila začetek tretjega obdobja za slepe ljudi, ko so jih končno le začeli sprejemati v družbeno skupnost.

Velike zasluge za to, da so se odprla vrata izobraževanju slepih, pripadajo Francozu Valentinu Haüyju, ki je odprl svoj Institut National des Jeunes Aveugles v Parizu leta 1784. S svojim uspešnim poučevanjem 12 otrok, ki mu jih je poslalo neko dobrodelnostno društvo, si je pridobil naziv »oče in apostol slepih«. Po

končani francoski revoluciji so njegovo šolo združili z zavetiščem Quinze-Vingts. Haüy je bil tudi prvi, ki je uporabljal papir z vzboklinami, po katerih je mogoče s tipanjem »čitati«. Pripovedujejo zgodbo o enem izmed njegovih prvih učencev, Francu Lesueurju, ki je pospravljaj papirje na učiteljevi pisalni mizi. Pri tem mu je prišel pod roke debelejši papir, ki ga je tiskalni stroj močno ugloobil. Pokazal ga je Haüyju in mu povedal, da lahko razbere veliko črk; ko je Haüy z držalom svojega peresa vtisnil v papir še več črk, jih je deček lahko prebral.

Kasneje so napravili še več različnih poskusov z dvignjenimi ali izbočenimi črkami. Končna iznajdba je bila prihranjena Louisu Brailu, slepemu učitelju na Institutu National des Jeunes Aveugles v Parizu, ki je sestavljal znamenja za črke iz šestih pik in takšno abecedo uporabljajo sedaj po vsem svetu. Maja 1975 so proslavljali 150-letnico pisave.

Prve šole za slepe so odprli v Liverpoolu (1791), v Londonu (1799), na Dunaju (1805) in v Berlinu (1806). Tovrstni zavodi so bili pomembni, ker so se v njih slepi začeli usposabljaati za samostojno preživljanje, ker niso pomagali samo izboljševati usodo tistih, ki so izgubili svoj vid, temveč so pričeli tudi preprečevati izgubo vida pri tistih, ki jim vid še služi.

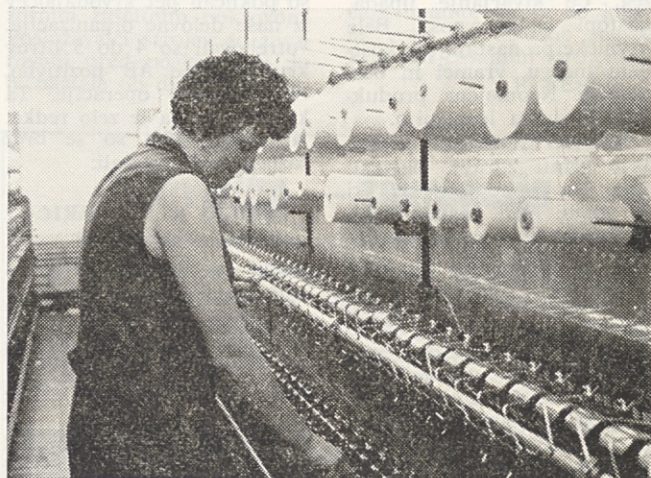
Nikakor ne smemo prezreti dobrih vzgledov, ki so jih dali posamezni nadarjeni slepi,

kot je bil na primer Nikolaj Saunderson v 17. stoletju, ki so ga imenovali na stolico za fiziko na priporočilo sira Izaaka Newtona, ki je poprej na univerzi v Cambridgu sam zasedal ta položaj; ali pa Marija Terezija von Paradis, rojena l. 1750 na Dunaju, ki je potovala poprek po Evropi, prirejala glasbene večere in se je močno zavzemala za izboljšanje razmer svojih slepih sotrpinov.

Načela popolne vključitve slepih so bila končno izražena na mednarodni konferenci v Oxfordu l. 1949, ki bi jih lahko imenovali »veliko listino o pravicah za slepe«. Zastopniki so ugotovili naslednje: »Slepim osebam moramo omogočiti, da se bodo lahko v celoti udeleževali življenja v družbeni skupnosti in jo pomagali krepiti; slepim, najsi bodo otroci, mladi ljudje ali odrasli, morajo biti zagotovljene vse možnosti za splošno in poklicno šolanje v šolah, ki so ustrezno urejene za izobraževanje slepih in v katerih delajo popolnoma usposobljeni učitelji«.

»Konferenca poudarja svoje prepričanje, da mora šolski sistem v vsaki državi zagotoviti, da se bodo vsi slepi otroci izobraževali skladno s svojimi zanimanjem in sposobnostjo vsaj z enakimi možnostmi, kakor bi jih imeli, če ne bi bili slepi.«

Dve leti kasneje je bil ustanovljen Svetovni svet za varstvo slepih (WCWB), njegova naloga pa je skrbeti za posvete med organizacijami slepih in tistimi, ki delujejo v

Delo ob sukalnem stroju

V elektrodelaivnici je bil položen parketni pod. Delavci iz električne delavnice so zadovoljni z novim podom, kjer je bil stari dotrajan.

korist slepih v raznih državah, in pospeševati skupno nastopanje, kadarkoli je to mogoče, za uveljavljanje ali izboljšanje minimalnih standardov v socialnem varstvu za slepe v vseh delih sveta. Svet je uradno povezan s SZO in opravlja nalogo svetovnega pri združenih narodih, Unescu, ILO in Unicefu. Kot član konference Svetovne organizacije za invalidsko skrbstvo sodeluje pri izvajanju skupnega programa z dru-

krivanje in zdravljenje drugih bolezenskih stanj, ki utegnejo povzročiti slepoto, kot sta siva in zelena mreža. (Siva mreža je motnost očesne leče, zelena mreža označuje skupino očesnih bolezni, ki lahko povzročijo slepoto zaradi povečanega pritiska v notranjosti očesa).

Januarja 1975 je pričela z delom Mednarodna družba za preprečevanje slepote. To je samostojna, zasebna organizacija, ki naj bi po vsem svetu vodila gibanje »za pre-

mrežnice, povzročile so retrolentalno fibroplazijo, to je slepoto, za več tisoč nedonošenčkov v letih od 1940 do 1954, ko so končno ugotovili pravi vzrok.

Nova tehnologija pušča za seboj tudi žalostno sled v oslepitvah zaradi nesreč — v strojnih in kemičnih tovarnah, v gospodinjstvih in v kmetijstvu, v hudem davku, ki ga plačujemo zaradi naraščajočega cestnega prometa.

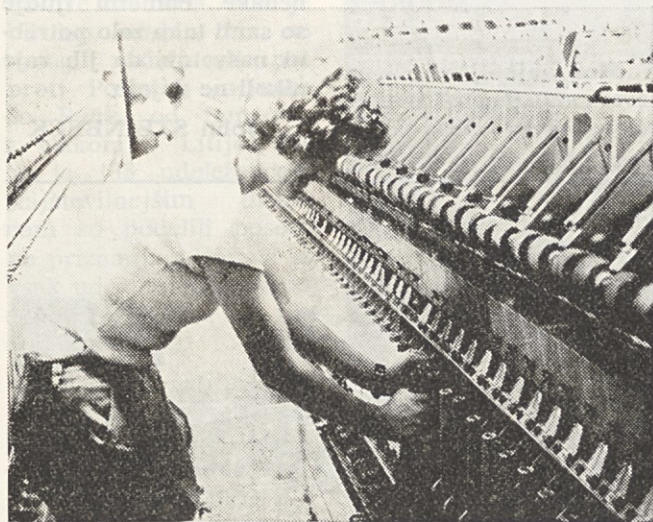
Zapišemo lahko tudi nekaj ugodnih stvari, saj so v večini držav urejene razne oblike posebnih pokojnin ali in-

validnin za slepe, dobro urejeni zavodi pa jih usposabljaajo in jim priskrbujejo delo.

Vendar imajo navkljub vsemu socialnemu napredku, za katerega je bilo v zadnjih stoletjih vloženo toliko truda, danes še vedno slepe ljudi, ki čutijo, da je popolna vključitev v družbo še prazna beseda in da v nekaterih družbenih skupnostih še vlada mnenje, da je pravilneje pospeševati dobrotelost, ki je po 4000 letih priporočanja postala že obvezna nujnost, kakor pa pripoznati in uresničiti zmožnost slepih oseb,

da postanejo docela enakovredni člani skupnosti. Ni še dolgo tega, bilo je 1.1949, ko so v Združenih kraljevini ugotovili, da 7 % ljudi meni, da je slepota kazen za grehe, med slepimi pa jih je 22 % imelo ali vsaj včasih imelo občutek, da je slepota kazen.

Takšni globoko zakoreninjeni življenjski nazori odmirajo le počasi in jasno je, da bo potrebno še veliko truda v bližnji prihodnosti, preden bo vseh po svetu družbeno skupnost zagotovila slepim položaj, ki jim pripada, in se bodo tudi slepi sami zavabili svojih pravic.

Predica

ženih narodov za rehabilitacijo invalidov.

SZO prevzema vedno večje naloge pri preprečevanju očesnih bolezni in sodeluje pri obsežni dejavnosti za zatiranje infekcijskih bolezni, kot sta trahom in onhokerkioza. Trahom, ki ga poznamo že 3000 let, prizadeva očesno veznico in mrežnico; povzroča ga mikroorganizem, proti kateremu uspešno delujejo antibiotiki in sulfonamidi. Onhokerkioza, tudi »rečna slepota« imenovana, je splošna infekcija, ki jo na člove-

prečevanje in zdravljenje slepote in ohranjanje vida. Pobudo zanj so dali Mednarodna zveza za preprečevanje slepote, Mednarodna federacija oftalmoloških društev in Svetovni svet za varstvo slepih.

V zadnjih desetletjih je skupno s temi mednarodnimi gibanji napredovala tudi medicinska znanost in pripomogla k zmanjšanju števila oslepelih zaradi infekcijskih bolezni. Hkrati je sodobno zdravstveno varstvo pomaga-

Vezanje pretrga

ka prenaša črna muha s piki; razširjena je po obsežnih predelih Afrike in Mehike, Gvatemale in Venezuele.

Resolucija, ki jo je sprejela 28. svetovna zdravstvena skupščina v Ženevi maja 1975, priporoča državam članicam, naj »izdelajo načrte za preprečevanje slepote, posebno za obvladovanje trahoma, kseroftalmije (suho vnetje očesne veznice in mrežnice zaradi pomanjkanja vitamina A), onhokerkioze in drugih bolezni in da poskrbijo za uvajanje ustreznih ukrepov, ki bi omogočili zgodnje od-

lo podaljšati življenjsko dobo. Zato bolniki, ki jih je prizadela sladkorna bolezen ali kronično obolenje ožilja žive dalje, vendar se le težko izognejo resnim komplikacijam na očeh zaradi teh bolezni. Dosti več ljudi dandanes doživlja večjo starost, pri tem je pa večja verjetnost za nastop zelene ali sive mreže.

Tudi nove tehnične pridobitve, ki smo jih vpeljali za reševanje življenj, so pokazale nekatere nevarnosti za oči. Prevelike količine kisika v inkubatorjih so pokazale veliko škodljivost za rast

Pljučni rak

Med vzroki naglega naraščanja te bolezni je vsekakor kajenje cigaret

Obolenje za pljučnim rakom je v zadnjih desetletjih močno naraslo. Naj navedem le nekaj statističnih podatkov. Pred 50 leti je bil pljučni rak prava redkost. Kratak podatek iz ZDA: leta 1930 je umrlo v tej deželi za pljučnim rakom 2837, leta 1950, torej 20 let pozneje pa že 18.313 ljudi. Te številke nam povedo, da je smrtnost zaradi tega obolenja narasla v 20 letih za 500 odstotkov. V Sloveniji je leta 1966 zbolelo za pljučnim rakom 410 ljudi, to je 11 % od vseh obolelih za rakom. Od tega je bilo 17 % žensk, to je slaba šestina. Za nobeno drugo vrsto raka ni obolenje tako naraslo kot prav za pljučnim rakom. Očitno je, da za pljučnim rakom mnogo pogostejše obolenje moški kot pa ženske. Po statistikah je razmerje med spoloma 7 : 1 v korist žensk.

Kje so vzroki tako naglega naraščanja te bolezni? Vse statistike dolžijo za ta porast vse večje število kadilcev cigaret. Pri izogrevanju le-teh namreč nastajajo snovi, kot sta bencipiren in bencantra-

cen, ki pri laboratorijskih poskusih povzročijo raka na poskusnih živalih. Pri posameznem kadilcu ni mogoče napovedati, ali bo sploh in kdaj bo obolel za pljučnim rakom. Raziskovalci pa so si edini v tem: čim dalj traja kajenje in čim večja je dnevna količina pokajenih cigaret, tem večja je možnost obolenja za pljučnim rakom.

Pregledi kadilcev so pokazali, da imajo ti na sluznicah dihalnih organov spremembe, ki jih pri nekadilcih ni. Te spremembe štejemo za predrakave, to se pravi, da se iz njih lahko razvije rak. Po mnenju strokovnjakov kajenje cigar in pipe ni tako nevarno, ker taki kadilci ne vdihavajo tako globoko dima kot kadilci cigaret. Napotek je tak: tudi dolgoletni kadilec zmanjša možnost, da bo zbolel za pljučnim rakom, če preneha kaditi. Najbolje pa je, da sploh ne začnemo kaditi, kajti kajenje pospešuje nastanek pljučnega raka, kakor tudi drugih obolenj, predvsem obolenj srca in ožilja!

Povzročitelje pljučnega raka iščemo tudi drugod. Vemo, da je obolenje dva — do štirikrat pogostejše v mestih kot na deželi. To pripisujemo zraku v mestih, ki ga onesnažuje industrija in velik promet. Pred nekaj desetletji so mislili, da je tuberkuloza marsikdaj predhodnik pljučnega raka. Toda čas je pokazal, da upadanje tuberkuloze ne gre v korak z naraščanjem pljučnega raka. Ne moremo reči, da so nepomembna razna kronična, t.j. dolgotrajna vnetja v samih pljučih in sapnikovih vejah ter vejicah. Ta obole-

nja stalno dražijo sluznico, ki je tako bolj dovzetna za razvoj raka.

Pljučnega raka se da hitro spoznati ali pa tudi zelo težko. Želimo si, da bi ga spoznali čimprej. V zgodnjem stadiju so znamenja neznanja. Najpomembnejše znamenje je kašelj. Ta se pojavlja tudi pri drugih kroničnih obolenjih pljuč in sapnikovih vej, npr. pri bronhitisu. Znan je dolgoletni kašelj kadilcev, zlasti jutranji V tem primeru nam postane sumljiva vrsta kašlja. Če se ta spremeni, bodimo pozorni. Če opazimo krvav izmeček je to resno opozorilo, da moramo k zdravniku, čeprav krvavkast izpljune lahko povzroča tudi druga obolenja. Drugo pomembno znamenje je težko dihanje, ki se pojavlja tudi, če bolnik miruje, ter je živigajoče in ostro. Pomembno znamenje je tudi bolečina v prsih, ki je podobna zbadanju in se pri kašljanju poveča. Neredko se pridruži pljučnemu raku pljučnica. Vsa znamenja, kot so npr. temperatura, znojenje, spremembe v krvi, govorijo v prid vnetju. Rentgenski pregled po preboleli pljučnici pa nam odkrije rakavo obolenje. Ne trdimo, da je vsaka pljučnica posledica ali znanilec raka. Še zdaleč ne! Vendar ni nikdar odveč temeljit pregled po prestani pljučnici. Vidimo, da znamenja začetnega pljučnega raka niso zelo značilna. Zato naj nas nekaj tednov trajajoči kašelj opozori, da gremo k zdravniku. Najpametneje je, da si damo po 45. letu vsaj vsako leto enkrat pregledati pljuča.

(Nadaljevanje na 14. strani)

Sodelujte v našem glasilu!

Zima in zalogo

Pljučni rak

(Nadaljevanje s 13. strani)

Moderna medicina ima na voljo že dokaj zanesljive metode, da lahko ugotovi to bolezen. Najpreprostejši je rentgenski pregled in slikanje pljuč. Na sliki vidimo dostikrat zasenčenje, ki ga povzroča tumor, ko bolnik nima še nobenih težav. Če nam rentgenska slika zbudi sum, da gre za rakavo obolenje, izberemo še druge diagnostične postopke. Najvažnejša je bronhoskopija. Pri tej preiskavi s posebno napravami pogledamo v sapnico (bronhus) in njene bližnje veje. Tako neposredno vidimo tumor in ga tudi košček odrežemo za mikroskopski pregled. Rezultat pregleda izrezanega tkiva pod mikroskopom je zelo zanesljiv. Večkrat pa leži tumor globoko v pljučih in ga z omenjeno na-

pravo ne moremo videti. V tem primeru nam pogosto pomaga bronhografija, sapnico in njene veje napolnimo s kontrastnim sredstvom, da postanejo pri rentgenskem slikanju vidne. Tako lahko vidimo mesto, kjer rakavo tkivo zapira sapnico. Zelo nam pomaga tudi pregled celic v izpljunku ali v brisu sluznice, ki ga napravimo pri bronhoskopiji. S površine tumorja se namreč luščijo rakave celice, ki jih pod mikroskopom lahko spoznamo. Pljučnega raka najbolj zanesljivo pozdravimo z operacijo. Žal, često to ni mogoče, ker pride bolnik prepozno na zdravljenje ali pa nam druge okoliščine ali obolenja preprečijo, da bi bolnika operirali. Drug način zdravljenja pa je obsevanje z rentgenskimi ali gama žarki, s katerimi dosežemo mnogokrat zadovoljivo izboljšanje, včasih pa tudi dokončno ozdravljenje.

Društvo SRS
za boj proti raku

Kadrovske vesti

Prišli v mesecu oktobru 1977

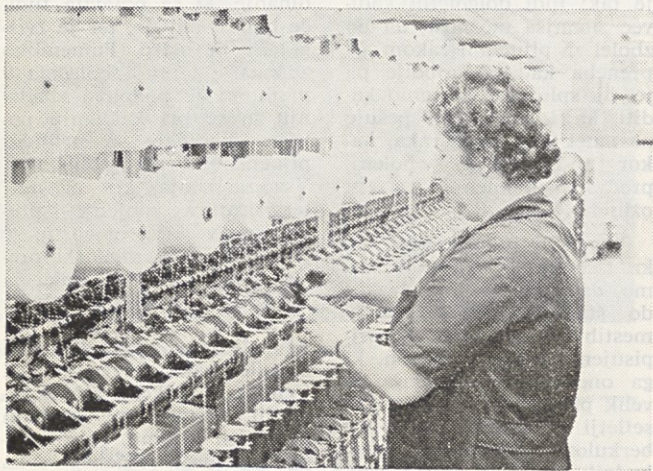
3. 10. 1977 Bizjak Robert, Litija, Trg na Stavbah 2 — pripravnik v sukalnici efektnih sukancev

3. 10. 1977 SIMIČ Slavica, Litija, Levstikova 2 — predilnica bombaža, 1. izmena

4. 10. 1977 Izlakar Rajka, Trbovlje, Pod ostrim vrhom 37 — sukalnica, 1. izmena

5. 10. 1977 Povšnar Silva, Zagorje, Kisovec, stolpič 2 — sukalnica, 2. izmena

10. 10. 1977 Grčar Irena, Litija, Ponoviška 11 — sukalnica efektnih sukancev

Sukalka

3. 10. 1977 Kralj Renata, Litija, Graška 32 — predpredilnica, 2. izmena

3. 10. 1977 Zejnullahu Martina, Litija, Cesta Zasavskega bataljona 54, predpredilnica, 2. izmena

10. 10. 1977 Kos Marija, Velika Preska 1, Polšnik — čistilna kolona predpredilnice

10. 10. 1977 Izlakar Dušan, Bukovica 12, Smartno — predpredilnica, 4. izmena

10. 10. 1977 Raišić Vukica, Litija, Vegova 6 — predilnica bombaža, 1. izmena

10. 10. 1977 Tomše Gabrijela, Konj 4 — predilnica bombaža, rezerva

11. 10. 1977 Berdajs Vid, Mulhe 8, Smartno — predpredilnica, 2. izmena

11. 10. 1977 Suljić Fatima, Trbovlje, Kolodvorska 14 — predilnica bombaža, 2. izmena

11. 10. 1977 Pintar Marinka, Jastrebnik 6, Smartno — čistilna kolona predpredilnice

13. 10. 1977 Vujčin Slavica, Zagorje, Polje 17 — predilnica sintetične, 3. izmena

13. 10. 1977 Kolobara Ana, Zagorje, Prešernova 8 — predilnica sintetične, 2. izmena

14. 10. 1977 Ostojčić Drago, Litija, Parmova 11 — predpredilnica, 1. izmena

19. 10. 1977 Grčar Leopoldina, Litija, Ljubljanska 26 — predpredilnica, 2. izmena

24. 10. 1977 Obolnar Alojzij, Zavrstnik n. h., Smartno — predilnica sintetične, 3. izmena

26. 10. 1977 Strmljan Stanislava, Litija, Ponoviška 5 — predilnica bombaža, 3. izmena

28. 10. 1977 Aljić Zehra, Zagorje, Kopališka 16 — sukalnica efektnih sukancev

Odšli v mesecu oktobru 1977

18. 10. 1977 Borišek Janez, Stranski vrh 9, Polšnik, predpredilnica, 2. izmena — odhod v JLA

14. 10. 1977 Kavšek Danica, Litija, Cankarjeva 10, sukalnica, 2. izmena — pismeni sporazum (odpoved delavke)

15. 10. 1977 Planinšek Jože, Zavrstnik 30, Smartno, sukalnica, 3. izmena — pismeni sporazum (odpoved delavca)

16. 10. 1977 Zupančič Franc, Mala Kostreznica 14, Smartno, čistilnica, 2. izmena — pismeni sporazum (odpoved delavca)

13. 10. 1977 Repar Olga, Zagorje, Kopališka 10, sukalnica, 3. izmena — pismeni sporazum

28. 10. 1977 Krhlikar Andrej, Ribče 2, kadrovskeposlojni sektor — odhod v JLA

31. 10. 1977 Lapornik Ana, Litija, Trg na Stavbah 14, predpredilnica, 1. izmena — upokojitev

31. 10. 1977 Kralj Mirko, Litija, Rozmanov trg 18, predilnica bombaža, 3. izmena — pismeni sporazum (odpoved delavca)

Umrla je naša upokojenka: URŠIČ Marija, roj. 26. 9. 1907, upokojena 12. 11. 1958 — umrla 1. 10. 1977

J. TOMC

Rekli so:

Človek potuje po svetu, da bi našel kar potrebuje in se vrača domov, da to najde.

MOORE

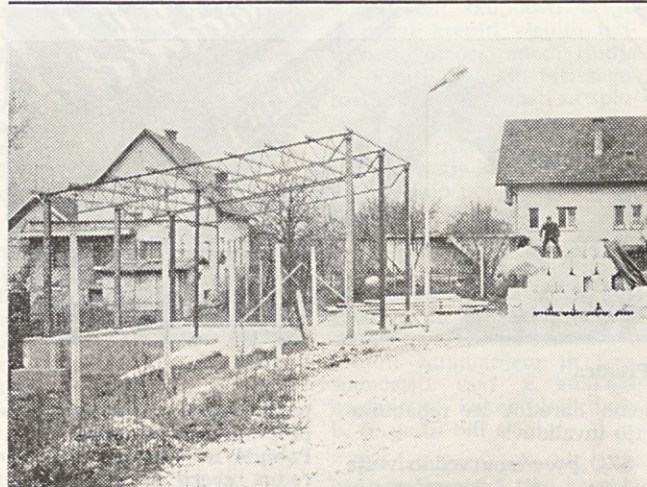
Med najboljšje reči na svetu sodi smeh. Gube na človekovem obrazu bi

morale biti le sledovi smeha.

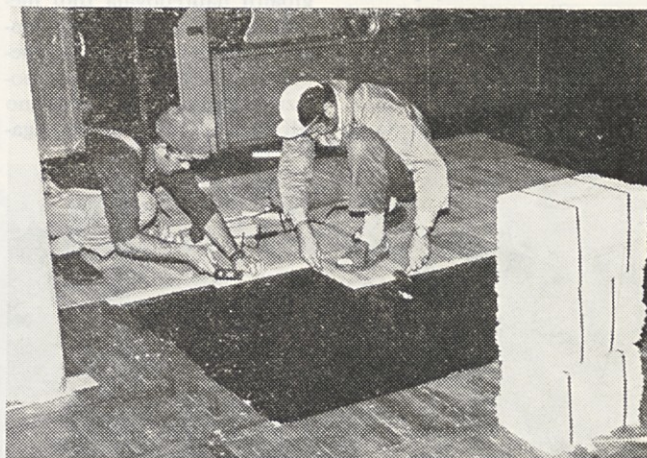
Mark TWAIN

Nasveti so stvari za bedake. Pametni ljudje so sami tako zelo potrebni nasvetov, da jih raje nikoli ne dajejo.

John STEINBECK

Ob vodnem bazenu bomo zgradili montažno skladišče za vskladiščenje mazivnih olj. Gradbena dela je opravila gradbena skupina predilnice. Montažna dela pa bodo izvršili delavci Betona iz Zagorja.

Več poškodb posluževalcev strojev v predilnici je bilo zaradi obrabljenega poda. Zato so parketni delavci v mikalnici zamenjali dotrajani parket.

Po srednjeročnem programu razvoja podjetja bomo zgradili skladiščno halo za surovine in predmešalnico vlaken. Iz fotografije je razvidno, da je gradbeno podjetje Beton že pričelo s pripravljalnimi zemeljskimi deli.

Pot pod noge — krepimo srce

V nedeljo, 23. 10. 1977 je Zveza telesno kulturnih organizacij Litija, v povezavi s Planinskim društvom Litija, organizirala trimsko akcijo »trimček hodač«. Pot je vodila iz Litije preko Brega, Gradišča (nad Litijo) do Mamolja, približno dve uri hoda. Ker je bil lep, sončen dan, so mnogi nadaljevali pot proti Polšniku in nato do Renk, od tam pa, z vlakom v Litijo. Bilo je 138 udeležencev. Najštevilnejšim družinam so podelili posebno priznanja, sicer pa je vsak udeleženec dobil za spomin značko in nalepko.

Pri ZTKO Litija so v letošnjem letu organizirali že 11 trimskih akcij. Pri tem so se odlično izkazali izvajalci teh — KS iz Jevnice in Kresnic, šolska športna društva iz osnovnih šol: Litija, Šmartno, Dole ter posebne osnovne šole, in planinsko društvo Litija.

V Litiji bodo še priredili kolesarsko akcijo, na Dolah pa akcijo trim-hodač.

Vidimo, da število prireditev za rekreacijo in razvedrilo iz leta v leto

narašča. Prav bi bilo, da bi se teh prireditev tudi udeleževali v vedno večjem številu. Storimo včasih kaj koristnega za naše zdravje.

M. M.

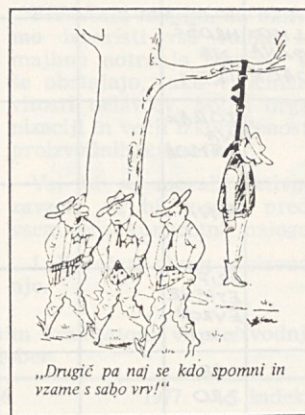
Trije naši sodelavci — planinci

Šport za vsakogar

Trimske akcije v letošnjem letu:

		udeležencev
— vsi na kolo za zdravo telo	8. 5. 1977 v Dolah	47
— vsi na kolo za zdravo telo	15. 5. 1977 v Litiji	155
— vsi na kolo za zdravo telo	22. 5. 1977 v Jevnici	77
— vsi na kolo za zdravo telo	29. 5. 1977 v Kresnicah	67
— pot pod noge, krepimo srce	21. 5. 1977 iz Litije do Debeč	166
— vedno mladi, tečemo radi	25. 5. 1977 v Šmartnem nad	200
— vedno mladi, tečemo radi	15. 10. 1977 v Kresnicah	61
— vedno mladi, tečemo radi	22. 10. 1977 v Jevnici	60
— vsi na kolo za zdravo telo	15. 10. 1977 v Jevnici	60
— vsi na kolo za zdravo telo	22. 10. 1977 v Kresnicah	59
— pot pod noge, krepimo srce	23. 10. 1977 iz Litije do Mamolja	138

PREGOVOR

Kadar prihaja na mizo vino, odhajajo skrivnosti.

Armenski pregovor

Stekla na svetlobnih jaških morajo večkrat zamenjati, ker nekateri posamezniki, iz objestnosti, mečejo prazne steklenice sokov skozi okno v garderobi.

Ugankarski slovarček

ADJEKTIV — pridevnik

ADUSUM — za rabo

ETERNIT — skrivalec za pokrivanje streh

IATRIKA — zdravilna veččina

KIVI — ptica na Novi Zelandiji

LENTO — leno v glasbi

LIMA — glavno mesto Peruja

PAL — sistem barvne televizije

Nagradna križanka

	PLAKAT KUPNI DOM	TONYAKI ZALNI TACAK	NEZLO FENICI MILICA KA	METAKI NOVI RADNICA	DOLE KOSTI MOST	NUJNO ST	VER, DOBA	KALJO	TISLEK	ZAPON POLITIK	LESEN MODICA	STUDI KORAN VINO STRE	VISTA VIŠNOS	ZLAT VOJE	DEJAVNI "	GORAN KAPICI	SVETA VODA KALNI DNY
BOULDER VINO	T	R	A	M	I	N	E	C	S	T	R	A	T	E	G		
ROPAKA VA	R	E	M	E	D	U	R	A	A	R	O	M	U	N	K	A	
BRATJI KADOL	A	P	A	T	I	J	A		T	A	M	A	R	A			
NATUKO BARBER	N	E	T	I	L	A	R		O	M	A	R	A				
LEKARNA LINE	S	T	E	L	A		P	E	T			N	E				
GOLBIA	P	I	R				L	E	P	A							
TOY POHVALI V	A	T	I	K			S	T	E	V	O						
DOME Z	R	O	Z	A			A	T	E	I	S	T					
INDOK EVI DAMI	E	R	E	N	I	T											
NESTO PRAVIL CI	N	I	M	E	S												
TO JE	T	J					R	A	A	B	E						
PL	P	L					R	I	O	L	I	T					
ATIZMA TACAK KIC	P	O	T				O	S	I	N	A						
LABOR TOBODNA	R	E	T	O	R	T	A										
ZENICE	T	R	O	S			O	T	O								
PALESTIN KA AUTIZMA	T	R	T	A													
VEKLIK	O	H															

REŠITEV IN IZID ZREBANJA NAGRADNE KRIŽANKE

Zadnja križanka je bila nekoliko težja. Od vseh oddanih smo dobili le tri pravilne rešitve. Tokrat zrebanje ni bilo potrebno, saj so dve nagradi ostali neizplačani. Da-

našnja križanka je lažja, objavljamo pa tudi ugankarski slovarček.

Nagrade so dobili:

1. Marija Rudolf — finančni sektor (50.— din),
2. Zvone Končina — pomožno osebje (50.— din),
3. Ivan Markelj — tehnični sektor (50.— din).

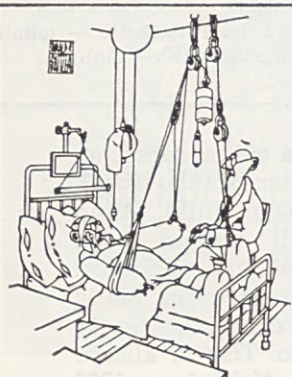
Križanko rešil:

Ime in priimek:

Oddelek — naslov:

Litijski predilec izhaja enkrat mesečno. Urejuje uredniški odbor: Branko Bizjak (glavni in odgovorni urednik), Albin Ankon, Martina Kralj, Marjan Sonc, Niko Stamatovski, Alojzija Vehovec, Marija Zore, Rafaela Mele in Matic Malenšek. List dobijo člani kolektiva in upokojenci brezplačno. Tisk in klišaji: Gorenjski tisk, Kranj. Naklada — 1700 izvodov.

SESTA. VIL B.V	NOČNA PTICA	KAZ. ZAIM= EK	KON= TINE= NT	KRAJ V SLOV.	AMPER	LENOV GLAZBI	HIMALAJA SKO BITJE	URAN	PL	PRISTAŠ ETIKE	ZAHOJ	POLET	M. IME	DUŠIK	ŠPANI= JA	ZVON	AMERI= CIJ	TOJEM. IME	PL
ZNAN REK																			
ZELEN= ICA					ENAKI ERKI EDVARD KOCBEK			IGOR VEZDAK	TONA FLOR		LANTAN KOTOR			IVAN CVET= KO	JAPON= SKA	TOJEŽ. IME VISOKA KARTA			
VOLT		ENA= ČENJE JUDITA (LOUBK)															1. IN 23. ERKA ZAC. ABECEDA		
PRIDE= VNIK (LAT.)									ZAKLON ČEK						SANKE				
PL	RACIST SMITH ZDRAVIL. VEŠČINA				KISIK NEMSKI SLIKAR		GORD. V. AZIJI	LODJE ANZEJ	PL	MEK. UPRAV. STOTNI- JE	ŽEL. OBRAT	OZ. ZAIMER	SANIT. MATE= RIAL	SKRILA= VEČRA TOKRIV. STREH	BLAGO	NINO LOBIC	FR. RE= VIDA (ELLE)	VSTROJ	KRAJ V BIH
IGOR TORKAR			KOBALT TOMAŽIC MARJAN			ALUMI= NIJ			SVEČA= NOST										
TVORNI NACIN PRI GLA AGOLU						LANTAN			AMERI= SKA TEVKA										
TOVAR= NA V MARIB= ORU				SAMOGL VHOD V SAPNIK		GRADU= IRANA STEKA CEV		OGLEDIK	OVOJ							ŽID. KRALJ VOSTA KITA			
PL	TEDE	SLUGAL (MAJDA) PELOVET PEDNITEV							TANTAL				REKA, ITALIJI KRAJ V ISTRI				TONI VAHEN ČAS BIL VOJNE		
YB	Nagrada križanka																		
NEM= SKI NARA= VOJLO.							AVSTRICA PRVA ERKA		FINSKO JEZERO							PTICA NA NOVI ZELAN= DIDI			
AVST= RIJA		BIVSI KOŠAR. RADNI= ČKEGA	ATLAN= TOKI.... AVTOM= OBIL						MERSKA ENOTA ZA ZLA= TO							ŽIZEVO ŽGANDE			
PL	KAZ. ZAIMER JUŽNI- DADEZ			KUTINA HIT. DRŠ. SCHENK			NEMCI= JA DRŽ. V AFRIKI		PL	MORSKA ŠKOLJ= KA	DOBER VOJS= KOVO= DJA	MERIL. NA VATLE	EPOHA	TRAC= NICA	LOUB. NOVICE	GL. MES MOLDA= VIDE	TREB. GLASU PRI PETJU	UMET. TKA= NINA	KME= ČKO NASE= LJE
VUL. IZME= ČEK					OČKA TOJEM. IME				ZDANI= TEV										
NAŠ POLO= TOK						NIE ARGON		PL	ANTI= KVARIAT										
HR. M. IME							AL KO= HOLNA PIDAČA										SPOL= NOST VRSTA RIDE		
OLDRIH ČERNIK			10 ³	KRDE= LO					ZORA= NA ZEMUDA				PL	GL. MES PERUJA SIS. BAR. TELEVIZI.					GR. ERKA
DUŠIK		KALJO 5 in 10 ERKA		VODIK SARA= JEVO		METER	ITALI JA		RIJA				II KRAVJ GLAO			VZKLIK BIKOB= ORCEV			
ZA RABO (LAT.)							VOLT OGLO= IK		PRIP. ETIČNE EVROP. SKUP							GREZI= LO			
PL	REKAV SRBIJI					KOBA= LT			SRE= BRO			PANJ				OS. ZAIMER			

„In kaj se je zgodilo, ko sem gostujočemu moštvu priznal enajstmetrovko?“

— Res nimam sreče pri štopanju! Nikdar mi ne ustavi kak ogromen ameriški avto ali kak mercedes ...

„Halo, mednarodna? Bi mi, prosim, dali Tokio 57248?“

— Kaj jaz morem, v tisti zmedi sem pograbil prvo kisko in jo potegnil na suho.

„Gospodična, smem vedeti, zakaj ste zavpili ‚Sodnik, očala!‘?“